

શ્રી યશોવિજયજી
જૈન ગ્રંથમાળા

દાદાસાહેબ, ભાવનગર.

ફોન : ૦૨૭૮-૨૪૨૫૩૨૨

૩૦૦૪૮૪૬

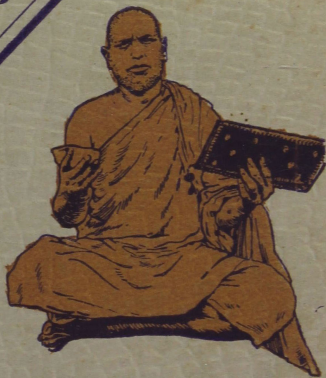
માનન્દ-શતાબ્દિ-સીરીઝ નં. ૬.

૬૧૩૬૨

પીમાન

વિજયવલ્લભસૂરાશ્વરજી મહારાજ

અલ્પચર્ય-ચારિત્રપૂજાદિત્રયી સંગ્રહ.

શ્રી આત્મારામજી મહારાજ

સંપાદક—

મુનિ ચરણવિજય.

શ્રીજૈન-આત્માનન્દ-શતાન્દિ-સીરીઝ નં. ૬

ન્યાયાંભોનિધિ-જૈનાચાર્યશ્રીવિજયાનન્દસૂરિભ્યો નમઃ ।

શ્રીચારિત્રપૂજ-પંચતીર્થપૂજ-
પંચપરમેષ્ઠિપૂજસંગ્રહ.

રચયિતા—

ન્યાયાંભોનિધિ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજયાનન્દસૂરિ
પ્રસિદ્ધ નામ શ્રીઆત્મારામજી મહારાજના
પદ્મધર પૂજ્યપાદ આચાર્યશ્રી—
વિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ.

સંપાદકઃ—

મુનિ ચરણવિજય.

વિક્રમ સં. ૧૯૯૨

વીર સં. ૨૪૬૨

આત્મ સં. ૪૦

ઈસ્વી સન્ ૧૯૩૬

મૂલ્ય બે આના

પ્રકાશક:-
શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા
ભાવનગર-(કાઠીયાવાડ).

મુદ્રક:-શાહ ગુલાબચંદ લલ્લુભાઈ

શ્રી મહોદય પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, દાણાપીઠ-ભાવનગર.

પ્રથમ આવૃત્તિ
કૌપી ૫૦૦૦
કિંમત બે આના.

નિવેદન

શ્રી જૈન આત્માનંદ શતાબ્દિ સીરીઝનું આ છઠું પુસ્તક પૂજાપ્રેમીઓના, પ્રભુલક્ષિ ભાવિતાન્તઃકરણ સર્જન મહાનુભાવોના કરકમલમાં આપતાં અત્યંત આનંદ થાય છે. આ શતાબ્દિ સીરીઝનો દરેક આત્મા લાલ લઈ શકે એ ઇરાદાથી આવા પૂજનાં સુંદર પુસ્તકો પણ આપવા યોગ્ય ધારી આ પુસ્તકને સીરીઝના છઠા નંબર તરીકે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે.

આ પૂજા છપાવવામાં સહુથી પ્રથમ ઉત્સાહિત કરનાર કોટ (મુંબઈ) જૈન મિત્ર સભા છે. કોટમાં દર રવિવારે ઉક્ત સભા તરફથી જુદી જુદી પૂજાઓ લણાવાય છે અને સેંકડો આત્માઓ લાલ ઉઠાવે છે. તેમાં પણ જ્યારે આચાર્યશ્રી વિજય વલ્લભ સૂરીશ્વરજી મહારાજની રચેલી પૂજા આને છે એવી ખબર પડે છે કે માનવસાગર હર્ષિત થઈ પૂજામાં આવીને સહુથી પ્રથમ ચોપડીઓ લઈને બેસી જાય છે.

આજ સુધી શ્રી આચાર્ય મહારાજની રચેલી પૂજાઓ શાસ્ત્રી મરાઠી ટાઈપમાં છપાઈ છે. તેવા અક્ષરોથી અનલિજ્ઞ ઘણા સ્ત્રી, પુરૂષોને તે અક્ષરો વાંચતાં હરકત પડે છે. તેથી કોટ જૈન મિત્ર સભાએ ગુજરાતી અક્ષરોમાં છપાય તો વધારે સારું, ને દરેક આત્મા સારી રીતે લાલ લઈ શકે એ ઇરાદાથી આ ત્રણ પૂજાઓ બ્રહ્મચર્ય-ચારિત્ર પૂજા, પંચતીર્થ પૂજા, અને પંચ પરમેષ્ઠિ પૂજા છપાવવા માટે જણાવ્યું. પ્રાયઃ આ ત્રણ

પૂજાએનો તેમાં પણ ચારિત્રપૂજાનો તો એટલો બધો પ્રચાર છે કે જ્યારે એ પૂજા લણાય છે ત્યારે જ ઉત્સાહી પૂજારસિકો એનો પૂરાવો આપી દે છે.

ચારિત્રપૂજામાં બ્રહ્મચર્યનું જે ઉત્કૃષ્ટ વર્ણન શ્રી આચાર્ય મહારાજે કર્યું છે તે એજ બતાવી આપે છે કે શુદ્ધ, નિર્મલ, અને અખંડ બ્રહ્મચારી વિના આવું દિવ્ય વર્ણન કોઈ કરી શકે જ નહીં. કડીએ કડીએ, પદે પદે અને પૂજા પૂજાએ અનેરો ભાવ, વિશુદ્ધ વર્ણન, અને શુદ્ધ બ્રહ્મચર્યનું રસ પાન પીવા મળે છે. જેઓએ એ પૂજા સાંભળી છે તેઓ જ આનું વાસ્તવિક રસ પાન કરી શકે છે. ખરેખર આ બ્રહ્મચર્ય-ચારિત્રપૂજા આત્માની જ્યોતિને જગવનારી અને બ્રહ્મચર્યના પૂર્ણ ગુણોને આપનારી છે એમાં લેશ પણ અતિશયોક્તિ નથી. બાકી કેટલાક નામની સાથે ભડકનારાઓ, પરમાર્થને નહિ જાણનારાઓ એક સાદા વાક્યને લઈ યદ્રા તદ્રા પ્રલાપ કરે તો તેને માટે દયાજ ખાવા જેવું છે.

એવી જ રીતે શ્રીપંચતીર્થ પૂજામાં શ્રીઅષ્ટાપદ તીર્થ, શ્રીસિદ્ધાચલ તીર્થ, શ્રીઆબૂતીર્થ, શ્રીગિરનાર તીર્થ, અને શ્રીસમ્મેતશિખર તીર્થનું અતિશય સુંદર વર્ણન કોમલ શબ્દોમાં અને પ્રચલિત રાગોમાં કર્યું છે. તેમજ પંચ-પરમેષ્ઠી પૂજામાં અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સાધુ આ જૈન સિદ્ધાંતપ્રસિદ્ધ લવજલતારણ પંચપરમેષ્ઠિનું મહામંગલકારી આત્મકલ્યાણકારી અદ્ભુત વર્ણન આપ્યું છે. રાગો પણ ઘણા જ મધુર છે, તેથી હરેક ગાઈ શકે તેવા છે.

યદ્યપિ આચાર્ય શ્રીવિજયવલ્લભ સૂરીશ્વરજી મહારાજે આજ સુધીમાં સ્વર્ગવાસી :ન્યાયાંભોનિધિ જૈનાચાર્ય

શ્રીમદ્વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી પ્રસિદ્ધ નામ શ્રીઆત્મારામજી મહારાજે જે પૂજાઓ બનાવી તેઓને છોડીને બીજી લગલગ અઢારથી યોગણીસ પૂજાઓ નવીન ઢબથી પ્રચલિત રાગોમાં બનાવી જૈન સમાજની એક મોટામાં મોટી ખોટ પૂર્ણ કરી છે. એ પૂજાઓનો પ્રચાર દરેક સ્થાનમાં અધિક થઈ રહ્યો છે. તેમાં પણ આ ત્રણ પૂજાઓનો પ્રચાર તો અત્યધિક જોવા મળે છે. તેથી જ આ પ્રયત્ન ગુજરાતી ટાઇપમાં ગુજરાતી બંધુઓ માટે સલાની વિનંતિને ધ્યાનમાં લઈ કરવામાં આવ્યો છે. આનો લાભ મુંબઈ કેટ જૈન મિત્ર સલાને જ ઘટે છે.

આચાર્ય શ્રીવિજયવલ્લભ સૂરીશ્વરજી મહારાજે ચારિત્રપૂજના વક્તવ્યમાં પૂજનું રહસ્ય, ભાષામાં પૂજાઓ રચવાનો શો હેતુ ? વિગેરે સાફ દર્શાવેલ હોવાથી જ્ઞાસુઓ ત્યાંથી જોવા વિચારવા કષ્ટ ઉઠાવે. અહીં આલેખવું અસ્થાનેજ ગણાય.

એટલું તો મારે ચોક્કસ અને ભારપૂર્વક કહેવું જ જોઈએ કે આ વીસમી સદીમાં નવીન રાગ રાગિણીમાં પૂજાઓનો પ્રથમ પ્રચાર જૈન સમાજમાં કોઈએ કર્યો હોય તો તે માત્ર એક જ શ્રી આત્મારામજી મહારાજ જ છે. અને ત્યાર પછી બીજો નંબર આચાર્યશ્રી વિજય વલ્લભ સૂરીશ્વરજી મહારાજનો છે. પંજાબ, મારવાડ, મેવાડ, દક્ષિણ, યુ. પી., સી. પી. અને બંગાલ દેશોમાં આ પૂજાઓનો પ્રચાર ઘણો જ અધિક જોવા મળે છે. એનું મૂખ્ય કારણ એ જ છે કે એકતો હિન્દી ભાષા, બીજું સુંદર મોહક રાગ રાગિણી સાથે શબ્દોની કોમળતા, મધુરતા અને અનુપ્રાસ વિગેરે ઉત્તમોત્તમ જોવામાં આવે છે. કેવળ કहीं की इंट कहीं का रोडा, भानुमतीने कुणबा जोडा वाणी

કહેવતને સાર્થક કરનારાઓ, અન્યની રચેલી પૂજાઓમાંથી પદોના પદો ઉચાપત કરી જેમ તેમ ગાંઠો વાળી કવિ થનારા ઘણા જ જોવામાં આવે છે. અહીં સુધી કે આચાર્ય શ્રીવિજયવલ્લભ સૂરીશ્વર મહારાજની રચેલી પૂજાઓમાંથી કેટલાક નામચી-નોએ પદોના પદો ફેરવી એક બે શબ્દોને અદલબદલ કરી પૂજા બનાવનારાઓ કવિ કુલ કીરીટો જગતમાં અથડાયા કરે છે અને પોતાની ખોટી એંટ જમાવે છે. પોતાની મેળે પદવીના ટાઇટલો લેનારાઓ માટે સ્તેયભાવ શું ને મહાવ્રત શું ? અસ્તુ “આ જગ મીઠું પરલોક કોને દીઠું” ની માફક અહીં ગમે તેમ કરી લે પરંતુ પરલોકમાં પોપાખાઈનું રાજ્ય નથી એ ચોક્કસ ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે. પ્રભુ ભક્તિના બહાને અન્યના પદો ઉચાપત કરનારાઓ માટે કયું સ્થાન હશે તે તે સ્વયં વિચારી લે એજ વધુ યોગ્ય છે.

આ પૂજાની પ્રસિદ્ધિ અર્થે રાધનપુર નિવાસી ધર્માત્મા શેઠ સકરચંદ મોતિલાલ મૂલજીએ એકસો ને એકની રકમ આપી છે તે બદલ એમને ધન્યવાદ ઘટે છે.

આ પુસ્તક ઘણી જ કાળજીથી સુધાર્યું છે. છતાં ક્યાંએ દૃષ્ટિદોષથી કે પ્રેસ દોષથી અશુદ્ધિ રહેવા પામી હોય તો સહૃદય થઈ સુધારીને વાંચવા સુજ્ઞ બંધુઓને નમ્ર વિનંત કરી વિરમું છું.

અગાસી બંદર ૬-૧૨-૩૫ }
મોન એકાદશી. શુક્રવાર. ૧૯૯૨ }
આ. સં. ૪૦. વી. સં. ૨૪૬૨ }

ચરણવિજય.

ન્યાયાંભોનિધિ-જ્ઞેનાચાર્ય-શ્રીમદ્વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી પ્રસિદ્ધ
નામ શ્રીઆત્મારામજી મહારાજના પદ્મધર પૂજ્યપાદ-

આચાર્ય શ્રીવિજયવલ્લભસૂરીશ્વરજી મહારાજ

શ્રી મહોદય પ્રેસ—ભાવનગર.

ॐ

वन्दे वीरमानन्दम् ।

वक्तव्य

शीलं प्राणभृतां कुलोदयकरं शीलं वपुर्भूषणं,
शीलं शौचकरं विपद्भयहरं दौर्गत्यदुःखापहम् ।
शीलं दुर्भगतादिकन्ददहनं चिन्तामणिः प्रार्थिते,
व्याघ्रव्यालजलानलादिशमनं स्वर्गापवर्गप्रदम् ॥ १ ॥

“ त्वेसु वा उत्तमबन्धचेरं ”

(सूत्रकृताङ्ग.)

“ स इसी स मुणी स संजए स एव भिक्खू जो सुद्धं चरति बन्धचेरं ”

[प्र० व्या०]

पूर्वोक्त आर्षवयनोंसे सिद्ध है अह्मयर्थ अेक सर्वोत्तम गुणु है. कुलका उदय करनेवाला, शरीरको भूषित करनेवाला, पवित्रता-शौच करनेवाला, विपद् और लयको हरनेवाला, दुर्गति-दुस्वस्था और दुःखोंका नाश करनेवाला, दौर्भाग्य आदि अशुभ कर्म प्रकृतिकी जडको दह-लस करनेवाला, प्रार्थना करनेवालोंको चिन्तामणिके समान चिन्तित-भनोवांछित देनेवाला, व्याघ्र-सर्प-जल-अग्नि आदिके उपद्रवोंको शान्त करनेवाला, यावत् स्वर्ग और मोक्षको देनेवाला शील-अह्मयर्थ है.

“ सर्व प्रकारके तपमें उत्तम तप अह्मयर्थ है. ”

“ वही परा ऋषि, वही सन्या मुनि, वही पक्का संयमी और वही यथार्थमें लिशु है, जे शुद्ध अह्मयर्थको सेवन करता है. ”

શ્રીપ્રશ્નવ્યાકરણસૂત્ર-દશમે અંગમે અહ્નચર્યાકી મહિમા ઇસ પ્રકાર વર્ણન કરી ગઈ છે.

૧ જૈસે ગ્રહ નક્ષત્ર તારોમે ચંદ્રમા પ્રધાન હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે પ્રધાન વ્રત અહ્નચર્યા હૈ.

૨ મણિ, મોતી, વિદ્રુમ (મુંગા-પરવાલા) ઔર રત્નોંકે ઉત્પત્તિ સ્થાનોમે જૈસે સમુદ્ર પ્રધાન હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે પ્રધાન અહ્નચર્યા વ્રત હૈ.

૩ જૈસે મણિયોમે વૈડૂર્યા મણિ-રત્ન પ્રધાન હોતા હૈ, વૈસે હી વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન હોતા હૈ.

૪ જૈસે ભૂષણોમે મુકુટ પ્રધાન હૈ, વૈસે વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન હૈ.

૫ જૈસે વસ્ત્રોમે ક્ષૌભયુગલ-કપાસકા વસ્ત્ર પ્રધાન માના જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન માના જતા હૈ.

૬ પુષ્પોમે (ફૂલોમે) જૈસે પદ્મ-કમલ પ્રધાન હોતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન હોતા હૈ.

૭ સર્વ જાતિકે ચંદનોમે જૈસે ગોશીર્ષ-આવના ચંદન પ્રધાન માના હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન માના હૈ.

૮ જૈસે અનેક પ્રકારકી ઔષધિ-વનસ્પતિયોંકા ઉત્પત્તિસ્થાન હિમવાન્ પર્વત હૈ. વૈસેહી આગમ પ્રસિદ્ધ આમર્શ ઔષધિ આદિ અનેક ઔષધિયોંકા ઉત્પત્તિ સ્થાન અહ્નચર્યા હૈ.

૯ જૈસે નદિયોમે શીતાદ્રા નદી પ્રધાન માની જતી હૈ, વૈસેહી વ્રતોમે અહ્નચર્યા પ્રધાન માના જતા હૈ.

૧૦ સમુદ્રોમે જૈસે સખસે બડા સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર માના ગયા હૈ, વૈસે હી સર્વ વ્રતોમે બડા-પ્રધાન વ્રત અહ્નચર્યા માના ગયા હૈ.

૧૧ જૈસે માંડલિક-ગોલાકાર-માનુષોત્તર, કુંડલ ઔર રુચકવર

ધન તીનોંહી પર્વતોંમેં (તેરહવેં રુચકવરદ્વીપાંતર્ગત) રુચકવર પર્વત પ્રધાન માના હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** વ્રત પ્રધાન માના હૈ.

૧૨ જૈસે કુંજર-હાથિઓંમેં ઐરાવણુ દંદ્રકા હાથિ પ્રધાન ગિના જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** પ્રધાન ગિના જતા હૈ.

૧૩ જંગલમેં રહનેવાલે મૃગ-હરિણુ આદિ પશુઓંમેં જૈસે સિંહ પ્રધાન-બડા માના જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં બડા-પ્રધાન **અહાયર્થ** માના જતા હૈ.

૧૪ મુપર્ણુકુમાર નામા દેવતાઓંમેં જૈસે વેણુદેવ નામા દેવતા મુખ્ય-પ્રધાન કહા જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં મુખ્ય-પ્રધાન **અહાયર્થ** કહા જતા હૈ.

૧૫ જૈસે નાગકુમાર જતિકે દેવતાઓંમેં ધરણુદ્ર પ્રવર-પ્રધાન માના જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં પ્રવર-પ્રધાન **અહાયર્થ** માના જતા હૈ.

૧૬ દેવલોકોંમેં જૈસે પાંચમા ^૧અહા દેવલોક ગુણાધિક પ્રધાન માના જતા હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** પ્રધાન માના જતા હૈ.

૧૭ ભવનપતિઓંકે ભવનોંમેં ઔર દેવલોકકે વિમાનોંમેં સુધર્મસલા, ઉત્પાદસલા, અભિષેકસલા, અલંકારસલા ઔર વ્યવસાયસલા, ધન પાંચોંહી સલાઓંમેં જૈસે સુધર્મસલા પ્રધાન માની જતી હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** વ્રત પ્રધાન માના જતા હૈ.

૧૮ આયુમેં જૈસે ભવસમ્પન્ન-અનુત્તર વિમાનવાસી દેવતાઓંકી આયુ પ્રધાન માની જતી હૈ, વૈસેહી વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** વ્રત પ્રધાન માના જતા હૈ.

૧૯ જ્ઞાનદાન, ધર્મોપગ્રહદાન ઔર અભયદાન-તીનોંહી પ્રકારકે ઉત્તમ દાનોંમેં જૈસે અભયદાન પ્રધાન-સર્વોત્તમ માના જતા હૈ, વૈસેહી સર્વ ઉત્તમ વ્રતોંમેં **અહાયર્થ** ઉત્તમ-પ્રધાન માના જતા હૈ.

---

૧ પંચમદેવલોકઃ તત્ક્ષેત્રસ્ય મહત્ત્વાત્ તદિન્દ્રસ્યાનિશુભપરિણામત્વાત્ પ્રવરઃ । પ્ર૦ વ્યા૦ ટીકા ॥

२० रंगेहुये कपड़ोंमें जैसे किरमयी रंगा हुआ लाल कंभल मुખ्य माना जाता है (एक वक्तका लगा हुआ रंग फिर उतरता नहीं है—मण्डका रंगली प्रायः ऐसीही माना जाता है,) वैसेही अहयर्थ व्रत, व्रतोंमें मुख्य माना जाता है. मतलब अहयर्थ रंग जिस आत्माके लग-गया उस फिर वह आत्मा मुक्तिके प्राप्त हुये बिना नहीं रहता है.

२१ छ प्रकारके मंडननोंमें जैसे पहला वज्र-ऋषल-नामय नामा मंडनन प्रधान कहा जाता है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ व्रत प्रधान कहा जाता है.

२२ छप्रकारके मंस्थानोंमें जैसे पहला मंस्थान समयतुरस नामा मुख्य माना जाता है, वैसेही व्रतोंमें मुख्य अहयर्थ माना जाता है.

२३ सर्व प्रकारके ध्यानोंमें जैसे परमशुक्लध्यान (शुक्लध्यानका यौथा लेद) प्रधान-अत्युत्तम माना गया है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ माना गया है.

२४ भतिज्ञान आदि पांचों ज्ञानोंमें जैसे केवलज्ञान सर्वोत्तम प्रधान होता है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ होता है.

२५ छप्रकारकी लेश्याओंमें जैसे शुक्लध्यान के तीसरे लेदमें होने-वाली परमशुक्ललेश्या प्रधान गिनी गछ है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ व्रत प्रधान गिना गया है.

२६ जैसे साधु-मुनि-ऋषियोंमें श्री तीर्थंकर महाराज सर्वोत्तम परमपूज्य माने जाते हैं, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ माना जाता है.

२७ क्षेत्रोंमें जैसे महाविदेह क्षेत्र प्रधान माना गया है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ व्रत माना गया है.

२८ पांच मेरुओंमें जैसे मंदरवर जंजूलीपका मेरु गिरिराज कहा जाता है, वैसेही व्रतोंमें अहयर्थ व्रत व्रतराज कहा जाता है.

२९ मेरुपर्वतके लक्ष्माल, नंदन, सौमनस और पंडक नामा चारों

वनोंमें जैसे नंदनवनको प्रधान माना है, वैसे ही वनोंमें अहमय्य वनको प्रधान माना है।

३० जैसे वृक्षोंमें सुदर्शन नामा जम्बूवृक्ष कि, जिसके नामसे यह जम्बूद्वीप उहा जाता है, प्रधान माना गया है, वैसेही वनोंमें प्रधान वन अहमय्य माना गया है।

३१ जैसे तुरगपति, गजपति, रथपति और नरपति राजाके नामसे विश्रुत-प्रसिद्ध होता है, वैसेही वनोंमें अहमय्य वन राजा तरीके प्रसिद्ध होता है।

३२ जैसे महारथपर सवार हुआ हुआ महारथी, पर-शत्रु सैन्यके पराभव करनेमें प्रसिद्ध होता है, वैसेही अहमय्यरथ पर सवार हुआ हुआ महारथी-अहमय्यारी कर्मरिपुके सैन्यका पराभव करनेमें प्रसिद्ध होता है।

वाचक ! पूर्वोक्त उपमाओंके पढनेसे अहमय्यकी उत्तमताकी छाप मनमें आगच्छ होगी ?

स्वर्गवासी प्रातःस्मरणीय स्वनामधन्य पूज्यपाद श्रीमद्विजयानन्दसूरि (आत्मारामजी) महाराजने निजरचित विंशति स्थानके पूजा में अहमय्य पढ़की पूजाका वर्णन करतेहुये—

“ दशमे अंगे अतीस उपमा, अहमय्यको द्वापरी. श्याम०”
छस प्रकार वर्णन किया है, वह अतीस उपमा यही हैं जो उपर लिखी जा चुकी हैं।

आपने निज विरचित जैनतत्त्वादर्श नामके ग्रंथमें अहमय्यका वर्णन करते हुये जो कुछ वर्णन किया है, मननीय एवं आदरणीय होनेसे उसका यहां उद्धृत करना योग्य समझा जाता है।

“ यौथा मैथुन सेवनेका त्याग करना, तिसका नाम मैथुनत्यागव्रत कहते हैं. तिस मैथुनके दो लेह हैं, एक द्रव्यमैथुनत्याग, दूसरा लाव-

મૈથુનત્યાગ. ઉસમેં દ્રવ્યમૈથુન તો પરસ્ત્રી તથા પરપુરુષકે સાથ સંગમ કરના, સો પુરુષ સ્ત્રીકા ત્યાગ કરે ઔર સ્ત્રી પુરુષકા ત્યાગ કરે. રતિ કીડા કામસેવનકા ત્યાગ કરે તિસકે દ્રવ્યપ્રહાર્યારી તથા વ્યવહાર-પ્રહાર્યારી કહિયેં.

દૂસરા ભાવમૈથુન હૈ સો એક ચેતન પુરુષકે વિષયવિલાસ પર-પરિણુતિરૂપ તથા તૃણભ્રમતારૂપ ઇત્યાદિ કુવાસના સો નિશ્ચય પરસ્ત્રીકા મિલના, તિસકે સાથ લાલ પાલ કામ વિલાસ કરના સો ભાવમૈથુન જનના, તિસકે જિનવાણીકે ઉપદેશસે તથા ગુરુકી હિતશિક્ષાસે જ્ઞાન હુઆ તખ જ્ઞતિહીન જનકરકે અનાગતકાલમેં મહાદુઃખદાયી જનકર પૂર્વકાલમેં ઇસકી સંગતસે અનંત જન્મમરણકા દુઃખ પાયા, ઇસવાસ્તે ઇસ વિજ્ઞતીય સ્ત્રીકા તજના હીક હૈ. ઔર મેરી જો સ્વજ્ઞતિ સ્ત્રી પરમ ભક્ત ઉત્તમ સુકુલિની સમતારૂપ સુંદરી તિસકા સંગ કરના હીક હૈ. ઔર વિભાવપરિણુતિરૂપ પરસ્ત્રીને મેરી સર્વ વિભૂતિ હરલીની હૈ તો અખ સદ્ગુરુકી સહાય સેતી એ દુષ્ટ પરિણામરૂપ જો સ્ત્રી સંગ લગી હુમ્મથી તિસકા થોડા થોડા નિગ્રહ કરું, ત્યાગનેકા ભાવ આદરું. જિસસે શુદ્ધસ્વભાવ ઘટરૂપ ઘરમેં આજ્ઞવે, તથા સ્વરૂપ તેજકી વૃદ્ધિ હોવે, ઐસી સમજ પા કરકે પરપરિણુતિમેં મગ્નતા ત્યાગે ઔર કર્મકે ઉદયમેં વ્યાપક ન હોવે, શુદ્ધ ચેતનાકા સંગી હોવે સો ભાવમૈથુનકા લાગી કહિયેં. ઇહાં દ્રવ્યમૈથુનકે લાગી તો પદ્મદર્શનમેં મિલ સકતે હૈ, પરંતુ ભાવમૈથુનકા લાગી તો શ્રી જિનવાણી સુનનેસે ભેદજ્ઞાન જખ ઘટમેં પ્રગટ હોતા હૈ તખ ભવપરિણુતિસે સહજ ઉદાસીનરૂપ ભાવમૈથુનકા ત્યાગી જૈનમતમેંહી હોતા હૈ.” [જૈનતત્ત્વાદર્શ. ૩૨૯]

પ્રાયઃ યત્ર તત્ર “પ્રહ્લવતેષુ વ્રતમ્” ઇસ પ્રકાર પ્રહ્લવચર્યકી - સ્તુતિ કયા જૈન ઔર કયા જૈનેતર સર્વ દર્શનોંમેં મુક્તકંઠસે હો રહી હૈ, તથાપિ પ્રહ્લવચર્યકો સાદર માન દેનેવાલે યા ઉસકો સ્વીકાર કરનેવાલે ઔર યથાવત્ પાલનેવાલે આજકાલકે સુધરે હુએ કહાતે જમાનેમેં વિરલેહી નજર આતે હૈ. જિસકા કારણ યદિ તટસ્થતયા શુદ્ધ

મનસે કોઇ વિચારેગા તો, ઉસકો ઇસ પ્રસ્તુત અલ્પચર્યવ્રત પૂજાકી દશમી પૂજાકે—“ જો ચાહેં શુભ લાવસે, નિજ આતમ કલ્યાન; તીન સુધારેં પ્રેમસે, ખાન પાન પહિરાન. ” ઇસ અંતિમ દોહરેસે માલૂમ હો જાયગા.

આજકાલ ઇસ સુધરે હુએ કહાતે જમાનેમેં ખાન, પાન ઓર પહરાન-કા કેસા હાલ હોગયા હૈ કહનેકી જરૂરત નહીં હૈ. વિના જરૂરતકે ખાન પાન પહરાન સ્વાદ ઓર શૌકકે લિયે કિસ કદર હોરહા હૈ પ્રાયઃ સબકે અનુભવ ગોચર હોરહા હૈ. ફજૂલ ખર્ચીં ઇતની બઢ રહી હૈ કિ, હર-એક સમાજમેં ઇસકી પુકાર સુનાઇ દેતી હૈ. ઇસ પરભી તુરં યહ કિ, છોડનેકે વક્ત સબકે સબ ફિર વહી લકીરકે ફકીરવાલા હિસાબ લીયે બેઠતે હૈ. ધનવાનોંકી જાને બલા કિ હમારે ગરીબલાઇઓંકા કિતના સહન કરના પડતા હૈ? યદિ ધનાઢ્યોંમેંસે જિજ્ઞાસા સ્વાદ લોલુપતા ઓર ફેશનકી ફિશિયારી હટજાવે તો સમાજકે ઉદ્ધારમેં એક ઘડી કી ભી દેરી ન લગે. અરે જહાં અપને સ્વાદ ઓર શૌકકે પીછે જગજહિર અષ્ટ ચીજોંકે ઉપયોગમેં ધર્મતકકા ભી ખ્યાલ નહીં કિયાજતા હૈ વહાં ગરીબ લાઇઓંકા ખ્યાલ કહાંસે આવે. મતલબ માદક ઓર મોહક વસ્તુઓંકા પ્રાયઃ સામાજ્યસા હોરહા હૈ ઓર ઇસકે પ્રભાવસે અલ્પચર્યકી ક્યા દશા હોરહી હૈ સ્વયં વિચાર કર લેના પ્રત્યેક ધર્માત્માકા કર્તવ્ય હૈ. અધિકકે લિયે મરહૂમ શાસ્ત્રવિશારદ જૈનાચાર્ય શ્રી વિજય-ધર્મસૂરિવિરચિત “અલ્પચર્યદિગ્દર્શન” ઓર પ્રાયઃ સર્વમાન્ય મહાત્મા ગાંધીજી રચિત “ આરોગ્યદિગ્દર્શન ” દેખકર તટસ્થતયા પક્ષપાત રહિત હોકર જિતના મનન ઓર નિદિધ્યાસન વિચાર ઓર આચારમેં લાના યોગ્ય માલૂમ હોવે, ગુણુગ્રાહી સન્નજન પુરુષોંકા અવશ્ય હી લાના યોગ્ય હૈ. ‘ શુભે યથાશક્તિ યતનીયમ્ ’ કા યાદ કર શુભ કામમેં યદિ સર્વથા યતન-શાળી ન બનાજાવે તો જિતના હો શકે ઉતના તો બનના હી ચાહિયે.

પૂર્વાચાર્યોં કી યહી મનશા પાઈ જતી હૈ કિ, જિસતરહ હોસકે લોકોંકી રુચિ ધર્મમેં લગાઇ જાવે. બસ ઇસી પવિત્રઆશયસે ઉન્હોંને

તત્ત્વેશીય તત્ત્વકાલીન લોકોંકી સમઝમે આવેં ઔર વહ સ્વયં ભી પઠ સંકેં વૈસે ઉસ ઉસ દેશકીહી ભાષામેં કિતનેહી રાસ, છંદ, સ્તોત્ર, સ્વાધ્યાયાદિ ગ્રંથ નિર્માણ કિયે હૈં. ઇતિહાસકી તર્કદષ્ટિ દૌડાનેસે માલૂમ હોતા હૈ કિ, જૈનકી દો પ્રસિદ્ધ શાખા, એક શ્વેતાંબર ઔર એક દિગંબર. દોનોં શાખાઓંમેં સંસ્કૃત પ્રાકૃતકે ઇલાવા ભાષાકે સૈકડોં બધકી હજારોં ગ્રંથ નજર આવેંગે. જિનમેંભી શ્વેતાંબરોંકે પ્રાયઃ ગુજરાતી ભાષાકે ગ્રંથ અધિક મિલેંગે ઔર દિગંબરોંકે પ્રાયઃ ઢુંઢારી-જ્યપ્તરકે ઇલાકેકી ભાષામેં ઔર કનડી ભાષામેં બને હુએ ગ્રંથ અધિક નજર આવેંગે. ઇસસે વહ ભી સિદ્ધ હોસકતા હૈ કિ, શ્વેતાંબરોંકી ગુજરાત ઔર ગુજરાતકે સાથ મિલતા જુલતા પ્રાયઃ મારવાડ દેશ-ઇલાકા સીરે હી તથા ઇલાકા જોધપુર ઇન દોનોં સ્થાનોંમેં પ્રાયઃ પ્રથમસે હી અધિકતા રહી હૈ, જો આજતક દિખલાઇ દે રહી હૈ. વૈસેહિ ઢુંઢારદેશ ઇલાકા જ્યપુર ઔર મહારાષ્ટ્રમેં પ્રાયઃ દિગંબરોંકી અધિકતા પ્રથમસેહી રહી માલૂમ દેતી હૈ જો આજતક મૌજૂદ હૈ.

જિસ પ્રકાર પૂર્વાચાર્યોંને લોકોંકે ઉપકારકે લિયે પ્રચલિત લોક ભાષામેં ગ્રંથરચના કી, ઇસી પ્રકાર ઉસ ઉસ સમયકી પ્રચલિત સંગીતવિદ્યામેં પૂજાઓંકી રચના જુદે જુદે રૂપમેં બનાઇ. જિસસેં પૂજાપ્રેમી પ્રભુભક્તોંકા પ્રભુકે સન્મુખ પૂજા પઢતે પઢાતે હુએ ઉન્હી પૂજાદ્વારા પદપદાર્થોંકા બોધ હોતા જાતા હૈ. દષ્ટાંત તરીકે—**વિંશતિ સ્થાનક** પૂજાદ્વારા તીર્થ કરનામકર્મ-પુણ્યપ્રકૃતિકે બંધનેકે વીસ શુભ નિમિત્તોંકા બોધ હોતા હૈ.

નવપદજીકી પૂજાસે—અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય ઔર સાધુ ઇન પાંચ પરમેષ્ઠિ જો નમસ્કારમંત્રમેં નમસ્કરણીય હૈ. ઇનકા બોધ કરાયા ગયા હૈ. સાથમેં દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર ઔર તપરૂપ ધર્મ-કર્તવ્ય સમજાયા ગયા હૈ કિ, જિન કર્તવ્યોંકે કરનેસે વહ જીવ પૂર્વોક્ત પાંચોંહી પરમેષ્ઠિપદકા અધિકારી હોતા હૈ. અર્થાત્ નવપદોંમેં પ્રથમકે પાંચ પદ ધર્મોં હૈ ઔર અગલે ચાર પદ ધર્મ હૈ. ધર્મ હોવે

तभी जव धर्मी हो सकता है. धर्मी पांय पदोंमें प्रथमके अरिहंत और सिद्ध हो पद देव-ध्वर-परमेश्वरमें गिने जाते हैं अगले आचार्य, उपाध्याय और साधु ये तीन पद गुरु तरीके माने जाते हैं. मतलब नवपदमें हो पद देव, तीन गुरु और बार धर्म; अतावता देव, गुरु और धर्म इन तीन तत्त्वोंका बोध किया गया है.

चतुस्रं प्रकारी पूजद्वारा अष्ट कर्मका स्वरूप, उनके मूल और उत्तर भेदोंका स्वरूप, किस प्रकार दिन दिन निमित्तोंसे जव कौन कौनसा कर्म आंधता है, किस किस कर्मकी कितनी कितनी जघन्य और उत्कृष्ट स्थिति होती है, उदय-उदीरणा-सत्ता-अंध-ध्रुव-अध्रुव-संक्रमण-अप-वर्तन, यावत् निर्णय और सर्व कर्मके क्षय होनेपर आत्मसत्ताकी प्राप्ति, कर्मरहित होकर जवकी मुक्तिका होना, संसारबंधनसे सर्वथा निर्मुक्त होना छत्यादि द्रव्यानुयोगरूप तत्त्वज्ञानका संक्षेपसे वीरप्रभुकी पूजद्वारा बोध कराकर पूजनकी पूजसे पूजके कर्मरहित होकर स्वयं पूजन्य बननेका उत्साह दसाया है.

आरां व्रतकी पूजमें प्रभुकी पूज-स्तुतिद्वारा गृहस्थधर्म-गृहस्थके स्वीकार करने योग्य आरां प्रकारके नियमका बोध कराया है, और अंतमें धीरे धीरे यह जव गृहस्थधर्मद्वारा भी अपनी उन्नति करता हुआ मुनि धर्मकी तर्ज जुककर, प्रवृत्तिमार्गसे हटकर, निवृत्तिमार्गमें आकर, परमपद-मोक्षका अधिकारी होजाता है; अैसा बोध दिया गया है.

पिस्तालीस ४५ आगमकी पूजद्वारा ११ अंग, १२ उपांग, ६ छेद, ४ मूल, १० पयन्ने, और नदिसूत्र तथा अनुयोगद्वार सूत्रमें जे जे पदार्थ ज्ञानी महाराजने वर्णन किये हैं, उनका संक्षेपसे दिग्दर्शन कराकर ज्ञानिमहाराज-प्रभु-वीतरागदेवकी पूज करते हुआ ज्ञानकी आराधना होनेसे जव आराधक बनकर ज्ञानावरणीय कर्मके क्षयकर यावत् महाज्ञानी-केवलज्ञानी बन जाता है छत्यादि आशय उपलब्ध होता है.

मतलब इसी प्रकार प्रत्येक पूजमें रहा हुआ गूढ आशय-रहस्य समझलेना चाहिये. कोचली पूज आशय या रहस्यके विनाही नहीं है.

પૂર્વાચાર્યોને-પૂર્વપુરુષોને-સંસ્કૃત-પ્રાકૃત ગ્રંથોંકા વાંચનેકી શક્તિસે રહિત એસે શ્રદ્ધાળુ ભવ્યજીવોંકા જ્ઞાનવાન્-જનકાર ઔર કર્તવ્યપરાયણ સદાચારી બનાનેક ઉદ્દેશસેહી ખાસકર ભાષાગ્રંથોમેં ઉસકા ઉદ્ધાર કરેકે ઉપકાર ક્રિયા હૈ.

પરંતુ યહ સખ કિનકે લિયે ? જો ઉત્સાહસે ઇકકે હોકર પ્રેમપૂર્વક ઉપયોગસહિત કાર્ય કરેં ઉનકે લિયે. આકી આજકાલકે પ્રાયઃ નિરુત્સાહી ગલે પડા દોલ બજનેવાલોંકે લિયે નહીં. પ્રસંગ વશ કહના પડતા હૈ કિ, કિતનેક કિકાને પૂજા પઢાઇ જતી હૈ વહાં સ્નાત્રી તો પૂજારી (ગોડી) ઔર ચંડીપાઠકી તરહ પાઠકરેકે વેઠ (વગાર) ઉતારનેવાલે ભોજકેકે સિવાય ભગવાન્ હી ભગવાન્ દેખનેમેં આતે હૈ.

હાં કદાપિ કહીં સતરાં ભેદી પૂજકે સાથ અઢારમા ભેદ-જીમના વાર દૂધપાક પૂરી યા લડૂં કચોરીકા જોર હોતા હૈ તો ઘને આઇ ભાઈ નજર આતે હૈં, પરંતુ વોભી ઇધર ઉધર ફિરતે રહતે હૈં યા રસોઇકે કામમેં તલાલીન રહતે હૈં. ઇસ પ્રકારકે વર્તનસે કેસા ઔર કિતના લાભ હો સકતા હૈ સ્વયંહી વિચાર કરલેના યોગ્ય હૈ.

તાત્પર્ય યહ હૈ કિ જખ, કભી પુણ્યોદયસે પ્રભુપૂજા પઢાઇ જવે તખ સખ આઇ ભાઇ એકત્રિત હોકર શાંતિપૂર્વક પ્રેમ ઔર આનંદ ઉત્સાહસે જિનકા પઢના ઔર ગાના આતા હોવે મધુર-મીડી આવાજસે પૂજા ગાવેં ઔર આકીકે સખ ચુપચાપ સુને તથા ભાવાર્થમેં સખકે સખ અપના અપના ઉપયોગ લગાવેં. ઇસ તરહ કરનેસે ઘરબાર કામ-ધંધા છોડ કર પ્રભુમંદિરમેં આનેકા લાભ પ્રાપ્ત હોતા હૈ ઔર પૂર્વ-પુરુષોંકા ક્રિયા હુઆ ઉપકારભી સફલ હોતા હૈ.

પ્રસ્તુત પૂજાભી ઇસી આશયસે રાજનગર-અહમદાબાદનિવાસી ઝવેરી ભોગીલાલ તારાચંદ (જો મંગલભાઇકે ઉપનામસે પ્રસિદ્ધ હૈં-ઔર ડોશીવાડાકી પોલમેં રહતે હૈં.) કી પ્રેરણાસે બનાઇ ગઇ હૈ.

સંવત ૧૯૭૭ ચૈત્ર સુદમેં શ્રીકેસરિયાનાથજીકી યાત્રા કરનેકા ઝવેરી

भोगीलाललाळ आयेथे, उसवक्त में बी शिवगंजनिवासी संघवी गोमराज इत्येयं पोरवाडके संघमें श्रीकेशरियानाथजी यात्रार्थ वहां गया हुआ था. संघवीजी प्रेरणासे श्रीकृष्णदेवस्वामीके पंचकल्याणुकी पूजा वहां तैयार की थी. जिसके पढानेका श्रीकेशरियानाथजीके दर-बारमें पहलपहला लाल जवेरी **भोगीलाललाळ**ने ही लिया था. उस समय उन्होंने प्रार्थना की थी कि, ओंकार पूजा प्रह्लादय्यकी अनाष्ट जवे तो आशा की जाती है, धने श्रवणोंके पूजाके निमित्तसे प्रह्लादय्यका लाल होवेगा. विषय गहन और विचारणीय होनेसे अपनी शक्तिके आह्वानका कार्य समझकर इसके जवाबमें मैंने मौनकाही सरणा लिया. कितनाही समय बीतादिया. परंतु—“जकी जमें लगन है वांके मन वो देव” की उहावतके अनुसार सेइ **भोगीलाललाळ**की लगन इसीमें लगी रही. जय कबी किसी प्रसंगवश पत्रव्यवहार होता तो इस आतके अवश्य याद दिलाते थे आभिर मुझे यह काम करनाही पडा. मुझे हताशके उत्साही अनाकर प्रह्लादय्य-चारित्र जैसे उत्तम गुणुका गान करानेमें सेइकी प्रेरणा ही निमित्त अनी है, अत एव कलशमें सेइ **भोगीलाललाळ**का परियय अतौर यादगारके दिया गया है.

इस पूजाके मंगलाचरणमें जगवद्वल पारस प्रभु रजनेका मतलब यह है कि, जिस समय **भोगीलाललाळ**की अधिक प्रेरणा हुआ और अहमदाबादनिवासी वकील केशवलाल प्रेमचंद मोदी दर्शनार्थ आये उनके साथबी उहला बेज उस समय में **मालेरकोटला** (पंजाब) में था.

मालेरकोटलामें दो श्रीजैनमंदिर है. ओंकार मोतीआमरके रास्तेमें और दूसरा शहरके मध्यभागमें दोनों ही शिखरबध है, दोनोंमें श्रीपार्श्वनाथ स्वामीकी प्रतिमा मूलनायकतरीके हैं. ओंकारमें “शामला पार्श्वनाथ” और दूसरेमें **जगवद्वल पार्श्वनाथ.**”

उसवक्त वकील **केशवलाललाळ**ने सेइ **मंगलदासलाळ**का संदेशा सुनाया और प्रार्थना करी. उसवक्त पासमें बैठेहुये पंन्यास ललित

વિં ને ભી જોર દિયા કિ, બહુત સમય હો ગયા અબ તો ધનકી પ્રાર્થનાકી સુનાઇ હોગ્ગની ચાહિયે, ઓર સુનાઇભી યહાંહી હોવે કિ જિસસે કેશવલાલભાઈકા વકીલ હોનાભી સાર્થક હોગ્ગવે. કયોંકિ કેશવલાલભાઈ ભોગીલાલભાઈકે પરમ મિત્રભી હૈ.

જ્ઞાનીનેં અપને જ્ઞાનમેં એસા હી દેખાયા. સમય આમિલા. દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ-ભાવ-ચારોંહી એકત્રિત હોગયે. પૂજા બનની શુરુ હો ગઇ. માલેરકોટલામેં શ્રી જગવલ્લભ પાર્શ્વનાથ સ્વામીકે નિકટવર્તિ સ્થાનમેં પ્રારંભ હોનેસે મંગલાચરણમેં ઇષ્ટદેવતરીકે યહ નામ આના યોગ્યહી હૈ.

પ્રથમ પૂજા વકીલ સાહબકે સામનેહી બનગઇ, ઉનકો સુના દી ગઇ ઓર ઉંહીકી મારફત શેઠ ભોગીલાલભાઈકો વધાઇ ભી દી ગઈ કિ, આપકી ચીજ બનની શુરુ હો ગઇ હૈ. પરંતુ ભવિતવ્યતા “ શ્રેયાંસિ બહુ-વિદ્વાનિ ” સમાપ્તિકે લિયે ક્ષેત્ર ઓર કાલ જ્ઞાનીકે જ્ઞાનમેં અનુકૂલ નહીં યા. અસ પ્રથમ પૂજા બનીહી પડી રહી. કિંતુ સાથમેં પંન્યાસ લલિત વિં કી પ્રેરણા જૈસી કી વૈસી હી જરી રહી. જિસકા કારણ કાર્ય અવ-શ્યહી હોના યા. ગુરુકૃપાસે યથાશક્તિ યહ ઉદ્યમ, યહાં શહર હોશિયા-રપુર (પંજાબ) મેં પૂર્ણ હો ગયા હૈ. ઓર ઇસીલિયે સમાપ્તિમેં ‘શ્રીવાસુપૂજ્ય’ સ્વામીકા નામ અંતિમ મંગલરૂપ રખા ગયા હૈ. કયોંકિ ઇસ શહરમેં દો શ્રીજૈનમંદિર હૈ. એક પુરાના ઓર દૂસરા નયા. નયા-મંદિર સ્વર્ગવાસી લાલા ગુજ્જરમલ્લ ઓસવાલ નાહર ગોત્રીયને બનવાયા હૈ. જિસકે શિખરકા ગુંબજ સારાહી સોનેસે મઢા હુઆ હૈ. જિસકી પ્રતિષ્ઠા સ્વર્ગવાસી ગુરુમહારાજ ૧૦૮ શ્રીમદ્વિજયાનન્દસૂરિ (આત્મારામજી) મહારાજકે હાથસેહી વિક્રમ સંવત્ ૧૯૪૯ માઘસુદિ પંચમીકા હુઈ હૈ.

પુરાને શ્રીજૈનમંદિરમેં મૂલનાયક શ્રીચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ હૈ ઓર નૂતન મંદિરમેં શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામી હૈ. મૈને જિસ ઉપાશ્રયમેં જૈકકર યહ પૂજા સમાપ્ત કી હૈ વહ મકાન, લાલા ગુજ્જરમલ્લજીકા હી હૈ ઓર

શ્રીમંદિરજીકે પાસમેં હૈ. યહાંતકકી ઉપાશ્રયમેં ખડે ખડે સન્મુખ પ્રભુકે દર્શન હો સકતે હૈ. ઇસલિયે ઉનકી નજરકે સામને પૂજાકી સમાપ્તિ હોનેકે કારણ શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામીકા નામ અંત્યમંગલરૂપ લિયા ગયા હૈ.

મુઝે ઇસ પૂજાકી સમાપ્તિમેં અધિક આનંદ ઇસલિયે હુઆ હૈ કિ ચારિત્ર-અલ્પચર્યકી તો પૂજા, અલ્પચારી હી શ્રીપાર્શ્વનાથસ્વામીકી સેવામેં ઇસ પૂજાકા પ્રારંભ, અલ્પચારી હી શ્રી વાસુપૂજ્યસ્વામીકે સન્મુખ ઇસ પૂજાકી સમાપ્તિ, ઓર વહની બાલઅલ્પચારી શ્રીનેમિનાથસ્વામીકે જન્મ-કલ્યાણકે દિનમેં હી માનો બાલઅલ્પચારી શ્રીનેમિનાથ સ્વામીકા જન્મ-દિન હી ઇસ પૂજાકાલી જન્મદિન. સત્ય હૈ ! અલ્પચર્ય હોવે તબી તો અલ્પ-ચારી હોતા હૈ. અલ્પચર્ય ગુણસહિત હી તો ગુણી અલ્પચારી પ્રભુ શ્રીને-મિનાથ સ્વામી હુએ હૈ. ઇસલિયે દોનોં ગુણ ઓર ગુણીકા જન્મદિન બી એક હી હોના ચાહિયે.

ઇસ કૃતિમેં શ્રીજિનહર્ષકવિકી ઓર શ્રીઉદયરત્નકવિકી કૃતિકી કુછ ઝલક અવશ્યમેવ આવેગી. ક્યોંકિ ઇન દોનોં મહાત્માઓંકી રચી 'નવ વાડકી સજ્જાય' સન્મુખ રખકરકે હી યહ કૃતિ તયાર કી ગઇ હૈ, જિસમેંબી ખાસ કરકે શ્રીજિનહર્ષકવિકી કવિતાકા આધાર અધિક લિયા ગયા હૈ. ઓર વહ બી યહાંતક કિ, પાંચમી પૂજાકી દ્વસરી ઢાલ તો કહીં કહીં અક્ષર બદલકે ઓર ચાલ બદલકે જૈસીકી વૈસી હી લી ગઇ હૈ. ઇસલિયે ઇસ બાબત પૂર્વોક્ત દોનોંહી મહાત્માઓંકા સહર્ષ ધન્યવાદ પ્રગટ કરના ઉચિત હી સમજા જતા હૈ.

અવશ્ય કરને યોગ્ય કિતનીક બાતોંકા ખુલાસા પરિશિષ્ટ નંબર (૧) મેં કિયા ગયા હૈ. તથા પ્રસ્તુત પૂજામેં કિતનેક દૃષ્ટાંત સૂચિત કિયે ગયે હૈ, ઉનકા ખુલાસા કુછ સંક્ષેપરૂપમેં કથાનકોંદ્વારા, પંન્યાસ લલિત વિ૦ સે લિખવા કર, પરિશિષ્ટ નંબર (૨) મેં દિયા ગયા હૈ. વાચકવર્ગ દોનોં પરિશિષ્ટોંકા પઢકર અવશ્ય લાભ ઉકાવે.

યદ્યપિ ઇસ પૂજામેં અલ્પચર્યકી મુખ્યતા હૈ, અલ્પચર્યકી નવ વાડોં-

હીકા પ્રકારાંતરસે વર્ણન હૈ, ઔર ઇસીલિયે ઇસકા નામ “**બ્રહ્મચર્ય
વ્રતપૂજ**” રખા હૈ. તથાપિ પ્રારંભમેં ચારિત્રકા કુછ વર્ણન દિયા ગયા
હૈ. બ્રહ્મચર્ય ચારિત્રસે ભિન્ન નહીં હૈ. બ્રહ્મચર્ય વિના ચારિત્ર નહીં
ઔર ચારિત્રકે વિના બ્રહ્મચર્ય નહીં ઇસ અભિપ્રાયસે, તથા સમ્યગ્-
દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રાણિ-મોક્ષમાર્ગઃ ” ઇસ મુજિબ દર્શન, જ્ઞાન ઔર
ચારિત્ર ઇન ત્રીનોંકા મોક્ષપ્રાપ્તિમેં એક જૈસા હક્ક હૈ. ત્રીનોંમેંસે એક ભી
ન હોવે તો મોક્ષપ્રાપ્તિ નહીં હો સકતી હૈ. ચારિત્ર વિનાકે દર્શન ઔર
જ્ઞાન કિસી પ્રકાર અવિરતિ સમ્યગ્દૃષ્ટિ ચતુર્થગુણસ્થાનમેં માન લિયે
જાવે, પરંતુ દર્શન ઔર જ્ઞાનકે વિના ચારિત્ર તો હોહી નહીં સકતા
હૈ. જબ ક્ષાયિક દર્શન, ક્ષાયિક જ્ઞાન, ઔર ક્ષાયિક ચારિત્ર, ત્રીનોં હોવે
તો ફિર મોક્ષમેં દેરી નહીં. ઉસમેં ભી સર્વ સંવરરૂપ ચારિત્રકે હોનેપર
તત્કાલ-અનંતર હિ જીવ મોક્ષકો પ્રાપ્ત હોતા હૈ. ઇસીવાસ્તે ચારિત્રકી
મુખ્યતાકો સ્વીકાર ઔર “ સમ્યગ્દર્શનપૂજ ” “ સમ્યગ્જ્ઞાનપૂજ ”
ઇસપ્રકાર દો પૂજ પ્રથમ બનચુકી હોનેસે રત્નત્રયી-(દર્શન-જ્ઞાન-
ચારિત્ર) પૂર્ણ કરનેકી ઇચ્છાકો ધ્યાનમેં રખકર ઇસ પૂજકા નામ
“ **ચારિત્રપૂજ** ” ભી રખા ગયા હૈ.

અંતમેં સજ્જનોંસે સવિનય મેરી યહી પ્રાર્થના હૈ કિ, ન તો મૈં
ગીતાર્થ હી હું. ઔર ના હી કવિ હું. જગત્થસે રખલનાકા હોના અનિ-
વાર્ય હૈ. અતઃ કૃપયા મેરે દોષ મેરેહી લિયે છોડકર, યદિ કોઇ ભી ગુણ
આપકો નજર આવે તો લેલેવેં ઔર આપ ગુણગ્રાહી-ગુણી હી બને
રહેં ઇતિ સુશ્રેષ્ઠ કિં બહુના.

પ્રાર્થી—

શ્રીજૈનસંઘકા દાસ-મુનિ-વ. વિ.

હોશિયારપુર (પંજાબ)

૧૯૮૦ શ્રાવણ સુદિ પૂર્ણિમા.

ब्रह्मचर्यप्रभाव.

पंचमहवयसुवयमूलं,
समणमणाइलसाहुसुचिन्नं ।
वेरविरामणपञ्जवसाणं,
सव्वसमुद्दमहोदधितित्थं ॥ १ ॥

तित्थकरेहि सुदेसियमग्गं,
नरयतिरिच्छविवज्जियमग्गं ।
सव्वपवित्तिसुनिम्मियसारं,
सिद्धिविमाणअवंगुयदारं ॥ २ ॥

देवनरिंदनमंसियपूयं,
सव्वजगुत्तममंगलमग्गं ।
दुद्धरिसं गुणनायकमेकं,
मोक्खपहस्स वडिंसगभूयं ॥ ३ ॥

(श्रीप्रश्नव्याकरणसूत्र)

ब्राह्मीसुन्दर्यार्याजीमतीचन्दनागणधराद्या ।
अपि देवमनुजमहिता विख्याताः शीलसत्त्वाभ्याम् ॥१॥
(उत्तरा० बृहद्वृत्ति ३६.)

॥ अहम् ॥

न्यायांभोनिधि श्रीविजयानन्दसूरिभ्यो नमः ।

वन्दे वीरमानन्दम् ।

श्रीयारित्रपूज.

अथवा

श्रीब्रह्मचर्यव्रतपूज.

हाहुरा.

- जगवद्वल पारस प्रभु, प्रभुभी सहगुरु पाय ।
नमन करी पूज रयूं, सिमरी सारद भाय ॥ १ ॥
- पूज श्री ब्रह्मचर्यकी, ब्रह्मस्वरूप निदान;
प्रेरक भंगण दास है, पूज भंगण जान ॥ २ ॥
- भूण गुणोंमें है भंडा, गुण ब्रह्मचर्य प्रधान;
शुभ लावे पावन करे, होवे कोटि कल्याण ॥ ३ ॥
- सम्भग दर्शन ज्ञान है, सम्भग चरण उदार;
तीनों क्षायिक लावसे, करते लवण पार ॥ ४ ॥

પૂજા દર્શાન જ્ઞાનકી, કીની વિન વિસ્તાર;
તિમ સંક્ષેપે કીજિયે, પૂજા ચરણ વિચાર ॥ ૫ ॥

ગુણિસે ગુણ નહિ ભિન્ન હૈ, તિન પૂજા ગુણવાન;
ગુણિ પૂજા ગુણ દેત હૈ, પૂર્ણ ગુણી ભગવાન ॥ ૬ ॥

પૂજા પૂજા જાનિયે, અષ્ટ દ્રવ્ય વિસ્તાર;
યથાશક્તિ પૂજા કરે, ભાવે ભવિ નરનાર ॥ ૭ ॥

સારંગ કહરવા—(હમે હમ દેકે સોતન ઘર જાના. યહ ચાલ)

ચારિત્ર આતમ શિવ સુખ દાના ॥ અં ॥

જિન શાસનમેં સાર ચરણ હૈ,
પાંચ ભેદ તસ મૂળ વખાના ॥ ચારિત્ર ॥ ૧ ॥

સામાયિક છેદોપસ્થાપની,
પરિહાર વિશુદ્ધિ જિન કરમાના ॥ ચારિત્ર ॥ ૨ ॥

ચૌથા સૂક્ષ્મ સંપરાય કહિયે,
યથાખ્યાત જસ ફળ નિરવાના ॥ ચારિત્ર ॥ ૩ ॥

મુખ્ય ભેદ સામાયિક સખમેં,
વિન સામાયિક ચરણ ન માના ॥ ચારિત્ર ॥ ૪ ॥

સમકિત શ્રુત અરુ દેશ વિરતિ હૈ
સર્વ વિરતિ સામાયિક ગાના ॥ ચારિત્ર ॥ ૫ ॥

સમકિત દર્શાન જ્ઞાન કહા શ્રુત,
દેશ વિરતિ શ્રાવક વ્રત માના ॥ ચારિત્ર ॥ ૬ ॥

આતમ લક્ષ્મી હર્ષ અનુપમ,
વક્ષભ સર્વ વિરતિ ફળ પાના ॥ ચારિત્ર ॥ ૭ ॥

દાહરા.

સર્વ વિરતિ મુનિ ધર્મ^૧ હૈ, ભાષે ત્રિભુવન ભૂપ;
 ત્રિવિધ ત્રિવિધસે જાણિયે, પંચ મહાવ્રત સ્વરૂપ ॥ ૧ ॥
 પ્રથમ અહિંસા દૂસરા, ઝૂઠ ખોલના ત્યાગ;
 ત્યાગ અહત્તાહાનકા, મૈથુન ચૌથે ત્યાગ ॥ ૨ ॥
 ત્યાગ પરિગ્રહ પંચમે, ચે હૈં સખ ગુણ મૂળ;
 ચરણ કરણ અનુયોગસે, જિનવર વચન અમૂલ ॥ ૩ ॥
 લોકસાર જિન ધર્મ^૧ હૈ, ધર્મ^૧ સાર શુભ નાણ;
 જ્ઞાનસાર સંયમ કહા, સંયમસે નિર્વાણ ॥ ૪ ॥
 સંયમ સતરાં ભેદસે, દશ યતિ ધર્મ^૧ પુનીત;
 સખમેં આદર શીલકો, શ્રી જિન શાસન રીત ॥ ૫ ॥

(*ગિરિવર દર્શન વિરલા પાવે-યહ ચાલ)

ચારિત્ર ઉત્તમ જિન કરમાવે ॥ અંચલી ॥
 જ્ઞાનવાન પિણ ચરણ વિહીના,
 પંગૂ^૨ સમ નહીં ઇષ્ટકો પાવે ॥ ચારિત્ર ૦ ॥ ૧ ॥
 ચય સો અષ્ટ કરમકો સંચય,
 ખાલી કરના રિકત કહાવે ॥ ચારિત્ર ૦ ॥ ૨ ॥
 ચારિત્ર નામ નિરુક્તો ભાષ્યો,
 ચરણાનંતર મોક્ષ સધાવે ॥ ચારિત્ર ૦ ॥ ૩ ॥

૧ પવિત્ર. * જિનકો યહ ચાલ માલૂમ ન હોવે વહ પીલુમેં
 ગાસકતે હૈ. ૨ પંગુ લૂલા-ન્ને ખિલકુલ ચલ ફિર ન સકે. “ હયં નાણું
 કિયાહીણું, હયા અણુણાણુઓ કિયા. પાસંતો પંગુલો દઢ્ઢો, ધાવમાણો ઉ
 અંધલો. [આવશ્યક]

પુદ્ગળ રૂપ રમણતા ત્યાગી,
 રમણ સ્વરૂપે ચરણ બનાવે ॥ ચારિત્ર ० ॥ ૪ ॥
 આતમ લક્ષ્મી ચરણ પ્રતાપે,
 હર્ષ ધરી વલ્લભ ગુણ ગાવે ॥ ચારિત્ર ० ॥ ૫ ॥

કાવ્યમ્.

શીલં પ્રાણભૃતાં કુલોદયકરં શીલં વપુર્ભૂષણં,
 શીલં શૌચકરં વિપદ્ભયહરં દૌર્ગત્યદુઃખાપહમ્ ।
 શીલં દુર્ભગતાદિકન્દહહનં ચિન્તામણિઃ પ્રાર્થિતે,
 વ્યાઘ્રવ્યાલજ્જ્વાલાનલાદિશમનં સ્વર્ગાપવર્ગપ્રદમ્ ॥ ૧ ॥

મંત્રમ્.

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય
 જન્મજરામૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે ચારિત્રિણે
 બ્રહ્મચર્યગુણયુતાય દેવાધિદેવાય
 શ્રીજિનેન્દ્રાય જ્વાલાદિકં યજ્ઞમહે સ્વાહા ॥

— ॐ ॥ —

પૂજા દ્વસરી.

દોહરા.

પાંચ મહાવ્રત સાથમે^૧, નિશિ ભોજન પરિહાર ।
 વ્રત પટ મન વચ કાયસે, પાલે શ્રી અનગાર^૨ ॥ ૧ ॥
^૩ના મિલ વરતન પાપકા, સદાચાર સહયોગ,
 સો ચારિત્ર સદા જયો, આતમ નિજગુણ ભોગ ॥ ૨ ॥

૧ નિશિભોજન—રાત્રિભોજન. ૨ અનગાર—સાધુ. ૩ નામિલવ-
 રતન—અસહયોગ.

ચરના ચારિત્ર માનિયે, વિધ વિધ કર્મ સમાજ;^૧
 ઇહભવ પરભવકે કિયે, સંચય^૨ અપચય^૩ કાજ ॥ ૩ ॥
 કર્મ અનિહિત આદરે, નિહિત કિરિયા ત્યાગ;
 પાપ યોગકા ત્યાગના, ચરણ કહે મહાભાગ ॥ ૪ ॥
 પાપ પ્રવૃત્તિ ત્યાગિયે, ધર્મ પ્રવૃત્તિ લાગ;
 નિજગુણ આતમ રમણતા, પુદ્ગલરૂપ વિરાગ ॥ ૫ ॥
 લાવણી-મરાઠી.

(ઋષભ જિનદં વિમલ ગિરિ મંડન-યહ ચાલ)

અહચર્ય આતમગુણ ઉજ્જવલ, નિર્મલ ધ્યાન ધુરા કહિયે;
 જસ તેજ પ્રતાપે, પરમપદ પરમાતમ શિવસુખ લહિયે. ૧
 હોયે સિદ્ધ અનંત અનંતે, હોવેંગે ચિત્ત દૃઢ ગહિયે;
 અહચારી પૂરણ, સભી નહીં ધરખારી કોઈ શિવ લધયે. ૨
 ઔર વ્રતોમેં સ્યાદવાદ ભી, જિનવર વચન અનુસરિયે;
 નહીં અહચર્યમેં, યહી^૪ જિન શાસન રીતિ મન ધરિયે. ૩
 અન્ય વ્રતોમેં જો વ્રત ખંડિત, હોવે સો ખંડિત સહિયે;
 ઇક અહચર્યકે, હુયે ખંડિત પાંચોં ખંડિત કહિયે. ૪
^૫અઅહ સેવનસે મોહબંધન, દર્શન ચારિત્ર દો લધયે;
^૬સંચતી વ્રતભંગે, જીવ દુર્લભ યોધિ જિન વચ કહિયે. ૫
 આતમ લક્ષ્મી સાધન પૂરણ, અહચર્ય વ્રત દૃઢ ગહિયે;
 મન વચ કાયાસે, હર્ષ વક્ષભ અહચારી જિન^૭ મહિયે. ૬

૧ સમાજ-સમૂહ. ૨ સંચય-જમા. ૩ અપચય કાજ-નિકાલને-વાસ્તે. ૪ “ નવિ કિંચિ આણુનાયં, પડિસિદ્ધં વાવિ જિણુવરિદ્દેહિં. મોતું મેહુણમેગં, ન જં વિણા રાગદોસેહિં. ” [પ્રશ્નવ્યા. વૃત્તૌ] તથા આર્હતનાં નૈકાન્તતઃ કિંચિત્પ્રતિષિદ્ધમબ્યુપગતં વા મૈથુનમેકં વિહાય [આચાર્ય વૃં]. ૫ મૈથુન. ૬ સાધ્વી. ૭ પુજિયે.

દોહરા.

શીલ વિનય સંયમ ખિમા, તપ ગુપ્તી નિર્વાન;
 આરાધક સખકા કહા, બ્રહ્મચારી ભગવાન. ॥ ૧ ॥
^૧સુરતરુ સમ બ્રહ્મ માનિયે, જિનશાસન વન સાર;
 વન પાલક જિન દેવ હૈં, કરુણારસ ભંડાર. ॥ ૨ ॥
 સમકિત દહતર મૂલ હૈ, વ્રત શાખા વિસ્તાર;
 સુર સુખ ^૨કુસુમ વખાનિયે, ફલ શિવ સુખ નિરધાર. ૩
 વન પાલક જિનદેવને, તરુવર રક્ષા કાજ;
 દહતર નવ વાડેં કરી, જય જય શ્રી જિનરાજ ॥ ૪ ॥
 ઉપકારી જગજીવકે, શ્રી જિન દીનદયાલ;
 શુભ ભાવેં ભવિ પૂજિયે, હોવે મંગલ માલ ॥ ૫ ॥

આસાઉરી-કહરવા.

(કરું મૈં કયા તુઝ વિન બાગ બહાર-યહ ચાલ.)

ભવિકજન પ્રભુ પૂજન સુખકાર, ભવિકં ॥ અં ૦ ॥
 દ્રવ્ય ભાવસે પ્રભુ પૂજન હૈ, ભાખે જિન ગણધાર;
 અષ્ટ દ્રવ્યસે દ્રવ્ય ભાવ પ્રભુ, આજ્ઞા દિલમેં ધાર. ભ૦૧
 સ્ત્રી પશુ પંડક^૩ સેવિત થાનક, સેવે નહીં અનગાર;
 સોલવેં ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમેં, બ્રહ્મસમાધિ વિચાર. ભ૦૨
 જિમ ^૪કુર્કટ ^૫મૂષક અરુ મોરા, ^૬માર્જારી સંગકાર;
 સહે દુઃખ તિમ વ્રતધારીસંગ, નારી હોત ^૭ખુવાર. ભ૦૩

૧ સુરતર-કલ્પવૃક્ષ. ૨ કુસુમ-ફૂલ. ૩ પંડક-નપુંસક-હીજડા. ૪
 કુર્કટ-મુર્ગા-ટૂંકડા. ૫ મૂષક-ચૂહા-ઉંદર. ૬ માર્જારી-ખિલ્લી-ખિલાડી.
 ૭ ખુવાર-નાશ.

સિંહગુફા વાસી મુનિ કોશા, વેશ્યાકે દરબાર;
 તુરત ગિરા ગયા દેશ નેપાલે, દીના નિજ વ્રત હાર. ભ૦ ૪
 અજ્ઞાની પશુ કેલિ^૧ નિરખત, હોવે ચિત્ત વિકાર;
 લખમણા જિમ સાધવી વસ મોહે, બહુત રુઝી સંસાર. ભ. ૫
 પંડક ચંચલ ચિત્ત કહાવે, વેદ નપુંસક ધાર;
 ચેષ્ટા વિધ વિધ દેખ હૈ સંભવ, હોવે તુચ્છ વિચાર. ભ૦ ૬
 વાડ પ્રથમ પરકાસી પ્રભુને, જગજીવન હિતકાર;
 આતમ લક્ષ્મી પ્રભુકો પૂજી, વક્ષભ હર્ષ અપાર. ભ૦ ૭
 (' કાવ્ય-મંત્ર-પૂર્વવત્ ')

પૂજા તીસરી.

દોહરા.

પંચાશ્રવકો ત્યાગકે, કર નિજ સંવર રૂપ,
 નિજ આતમ ગુણ સંપદા, હોવે આતમ ભૂપ. ॥ ૧ ॥
 વો ઋષિ વો મુનિ સંયમી, વો સાધુ અનગાર;
 ભિક્ષુ બ્રાહ્મણ વો સહી, પાલે બ્રહ્મ ઉદાર ॥ ૨ ॥
 જિન વચનામૃત પાનસે, અજરામર પદ ધાર;
 ભવ્ય જીવ ઇસ કારણે, પૂજે જિનવર સાર. ॥ ૩ ॥
 દીનદયાલ જિનેશ્વર, કરુણા રસ ભંડાર;
 જગજીવન કરુણા કરી, ભાખ્યો યહ આચાર. ॥ ૪ ॥
 રક્ષા રખાતિર બ્રહ્મકૃી, દૂજી વાડ વિચાર;
 સ્ત્રી સંબંધી ટારિયે, વિકથા ચારપ્રકાર ॥ ૫ ॥

૧ કેલિ-કીડા. ૨ ખાતિર-વાસ્તે.

માહ-(મોરે ગમકા તરાના.)

જિનવર બ્રહ્મચારી-આનંદકારી-ભવજલ તારનહાર;
પ્રભુ જગહિતકારી-અતિ ઉપકારી-જાઉં બલિહારી.

ભવજલ તારનહાર ॥ અં ૦ ॥

સ્ત્રી પર્ષદમે^૧ બૈઠકેરે, ધર્મ^૨ કથા પરિહાર;
નારી કથા પુન કામકી રે, દીજે શુદ્ધ મન ટાર. પ્ર૦ ૧
જાતિ રૂપ કુલ દેશકી રે, નારી વાત વિસાર;
મોહ વધે સ્થિર નાહી રહેરે, તુચ્છમતિ અનગાર. પ્ર૦ ૨
અંદ્રવદન^૩ મૃગલોચના રે, વેણી^૪ ભુજંગ પ્રકાર;
દીપ શિખા જિમ નાશિકા રે, રંગ અધર^૫ બિંબસાર^૬. પ્ર૦
વાણી કોયલ સારખી રે, કુચ^૭ કુંભ^૮ વારણ^૯ ધાર,
હંસગમન કૃશહરિ^{૧૦} કટીરે, કર^{૧૧} યુગ કમલઉદાર. પ્ર૦ ૪
રૂપ રમણી^{૧૨} ઇમ દાખવે રે, વિષય ધરી મન રંગ;
મુખ^{૧૩} લોકકો રીઝવે^{૧૪} રે, વાધે અંગ અનંગ. પ્ર૦ ૫
આતમ લક્ષ્મી નાશિનીરે^{૧૫} રે, નારી કથા શૃંગાર;
ત્યાગો ભવિજિન ઉપદિશે^{૧૬} રે, હોવે હર્ષ અપાર. પ્ર૦ ૬
દોહરા.

અપવિત્ર મલ કોઠરી, કલહ કદાચહ ઠામ,
ગ્યારાં^{૨૦} સ્રોત^{૨૧} વહેં સદા, ચર્મદતિ^{૨૨} જસનામ.

૧ મુખ. ૨ ગુત્ત-ચોટલો. ૩ હોઠ. ૪ પકાહુઆ લાલ ગોલ્ડફલ-ગિલોડા.
૫ સ્તન. ૬ ગંડસ્થલ. ૭ હાથી. ૮ ચાલ. ૯ પતલી. ૧૦ સિંહ. ૧૧ કમર.
૧૨ હાથ. ૧૩ બે. ૧૪ સ્ત્રી. ૧૫ ખેસમઝ-બોલે. ૧૬ ખુશકરના. ૧૭ કામ.
૧૮ નાશકરનેવાલી. ૧૯ કહે. ૨૦ ૨ કાન, ૨ આંખ, ૨ નાક, ૧ મુખ, ૧
દિશાકી જગહ ઔર ૧ પિશાબકી જગહ એવં નવ સ્રોત પુરુષકે હોતે હૈં ઔર
૨ સ્તન મિલાકર ૧૧ સ્ત્રીકે હોતે હૈં. ૨૧ નાલેં. ૨૨ ચમકેકી મશક-પખાલ.

દેહ ઉદારિક ^૧કારમી, ક્ષણમે ^૨ભંગુર હોય;
 સમ ધાતુ રોગાકુલી, સાર નહીં કુછ ^૩જેય ॥ ૨ ॥
 ચક્રી ચૌથા જનિયે, દેખન સુરવર આય;
 વો ભી ક્ષણમે ^૪ક્ષતહુઓ, રૂપ ન નિત્ય કહાય ॥ ૩ ॥
 નારીકથા વિકથા કહી, જિનવર ^૫તીજે અંગ;
^૬સમમ અંગે સૂચના, દંડ અનર્થ પ્રસંગ ॥ ૪ ॥
 ધન્ય જિનેશ્વર દેવકો, વીતરાગ ભગવંત;
 ઉપકારી વિન કારણે, જગ ઉપદેશ કરંત ॥ ૫ ॥

અરવા-કહુરવા.

(ધન ધન વો જગમે નરનાર-યહ ચાલ.)

ધનધન વીર જિનંદ ભગવાન, ભવિભવપાર લગાનેવાલે.અં.
 પંચમ દેવાધિદેવ, કરે સુર સુરપતિ જસ સેવ;
 ફલ પુણ્ય અપૂરવ લેવ, પરમપદ અંતિમ પાનેવાલે ॥ ધ૦ ૧ ॥
 ભાષે હિત ભવિ નરનાર, વ્રતમેં બ્રહ્મ જિમ ^૧શશી ^૨તાર;
 આદરસે મનમેં ધાર, કરો સેવન શિવ જાનેવાલે ॥ ધ૦ ૨ ॥
 નર નાર વિષયક્રી વાત, કરે આતમ વ્રતક્રી ધાત;
 જિમ વાત ^{૧૦}તરુવર ^{૧૧}પાત, તજે હ્રદિ જ્ઞાન ધરાનેવાલે ॥ ધ૦ ૩ ॥
 જિમ નીંબુ ખટાઇ નામ, મુખ છૂટે જલ અવિરામ;
 ચિત વિણસે છોરો કામ, વચન જિનવરકે ગાનેવાલે ॥ ધ૦ ૪ ॥

૧ દુખદાઇ નાશ હોનેવાલી. ૨ ક્ષણિક. ૩ દેખા. ૪ નાશ. ૫
 તીસરા અંગ કાણાંગસૂત્ર. ૬ સાતમા અંગ ઉપાસક દશાંગ નામા સૂત્ર.
 ૭ દ્રવ્યદેવ-કાલકરકે દેવતા હોનેવાલા-ભાવદેવ-જો દેવતા હુઆ હુઆ
 હૈ, નરદેવ-ચક્રવર્તિરાજ, ધર્મદેવ-સાધુ, પાંચમે દેવાધિદેવ તીર્થંકર [ભગ
 વતી શ૦ ૧૨ ઉ૦ ૯.] ૮ ચંદ્ર. ૯ તારે. ૧૦ પવન ૧૧ પત્ર.

આત્મ લક્ષ્મી મહારાજ, શુદ્ધાલંબન જિનરાજ;
વલ્લભહર્ષે શુદ્ધ ^૧કાજ, પ્રભુ ગિરતેકો બચાનેવાલે ॥૧૦૫
(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

પૂજા યૌથી.

દોહરા.

તપ સંયમ ઔર બ્રહ્મકા, મૈથુન નાશ કરંત;
નિશાહિન શંકિત મન રહે, કરે કુશલકા અંત ॥ ૧ ॥
ધ્યાની મૌની વલ્કલી, મુંડ તપસ્વી જન;
બ્રહ્મા ભી બ્રહ્મ હીન હો, ^૨તનિક ન પાવે માન ॥ ૨ ॥
પઢા ગુના જના સભી, સફલ કહાવે તાસ;
અનુચિત કરણી કરનકી, કભી કરે નહિ આસ ॥ ૩ ॥
બ્રહ્મચર્યને જગતમેં, અતિશય પુણ્ય પ્રભાવ;
^૩વ્રતમેં ગુરુ પદવી લહી, સાધી આત્મ સ્વભાવ ॥ ૪ ॥
સર્વ પાપકે તુલ્ય હૈ, મહિરા માંસાહાર;
ચાર વેદકે તુલ્ય હૈ, બ્રહ્મચર્ય જગ સાર ॥ ૫ ॥

(સોહની-સિદ્ધાયલ તીરથ જનાજી-યહ ચાલ)

ભવિ બ્રહ્મચર્ય ગુણ ગાનાજી.

ગાનાજી સુખ પાનાજી ॥ ભવિં અંચલી ॥

૧ કાર્ય. ૨ થોડાસાભી. ૩ વ્રતાનાં બ્રહ્મચર્ય હિ, નિર્દિષ્ટ ગુરુકં
વ્રતમ્ । તન્નિન્યપુણ્યસમ્ભાર-સંયોગાદ્ ગુરુચર્યતે ॥ ૧ ॥ (પ્ર૦ વ્યા૦
ટી૦) ૪ તન્ત્રાન્તરીયૈરધ્યુક્તમ્-એકતશ્વતુરૌ વેદાઃ, બ્રહ્મચર્યં ચ એકતઃ,
એકતઃ સર્વપાપાનિ, મદ્યં માંસં ચ એકતઃ ॥ (પ્રશ્નચાક્રણટીકા)

વાડ તીસરી જિનવર ભાખી, એક આસન નહીં ઠાનાજી. ૧.
 જિમ ^૧પાવક લોહકો ગાલે, તિમ સ્ત્રી સંગ પિછાનાજી. ૨.
 જિસ આસન બૈઠી હો નારી, કાલ ઘડી દો માનાજી. ૩.
 યોગી યતિ બ્રહ્મચારી ન બૈઠે, ઉસ આસન જન આનાજી^૨. ૪
 આસન ભેદ અનેક પ્રકારે, ^૩દશમે અંગ ફરમાનાજી. ૫.
 આતમ લક્ષ્મી બ્રહ્મસ્વરૂપી, વલ્લભ હર્ષ અમાનાજી. ૬.
 દોહરા.

^{૧૦}શ્રમણ ^{૧૧}ધર્મ ^{૧૨}વ્રત ^{૧૩}સંયમા, ^{૧૪}વૈયાવચ્ચ મિલાય;
^{૧૫}જ્ઞાન ^{૧૬}ગુપ્તિ ^{૧૭}તપ મૂલ હૈં, નિગ્રહ ચાર ^{૧૮}કસાય ॥ ૧ ॥
 પિંડ ^{૧૯}વિસોહી ^{૨૦}ભાવના, ^{૨૧}સમિધ ^{૨૨}ઇન્દ્રિય રોધ;
^{૨૩}પ્રતિમા ^{૨૪}ગુપ્તિ ^{૨૫}અભિગ્રહા, ^{૨૬}પડિલેહણુ ગુણુ બોધ ॥ ૨ ॥
 ચરણ કરણ ગુણુ એ સહી, ઇક ^{૨૭}સય અરુ ^{૨૮}ચાલીસ;
 સખમે ઉત્તમ દાખિયો, બ્રહ્મચર્ય જગદીસ ॥ ૩ ॥
 સેવે મૈથુન હોયકે, દીક્ષિત જો નર નાર;
 વિષાકા કીડા બને, ^{૨૯}હાયન સાઠ હજાર ॥ ૪ ॥
 ઇત્યાદિ બ્રહ્મચર્યકો, જૈનેતર ભી માન;
 દેતે હૈં નિજ શાસ્ત્રમેં, જનો ચતુર સુજન ॥ ૫ ॥

(ન છેરો ગારી દૂંગીરે ભરતેદો મોહે નીર-યહ ચાલ)

બૈઠે નહીં આસન નારીકે, બ્રહ્મચારી ધીર વીર ॥ અંચ ॥

૧ અગ્નિ. ૨ આજ્ઞા. ૩ પ્રશ્નવ્યાકરણસૂત્ર. ૪ યસ્તુ પ્રવ્રજિતો
 ભૂત્વા, પુનઃ સેવેત મૈથુનમ્ । પશ્ચિર્વાસહસ્રાણિ, વિઘ્નાયાં જ્ઞયતે કૃમિઃ ॥ ૧ ॥
 [યાજ્ઞવલ્કયસ્મૃતિ-મિતાક્ષરા-પ્રાયશ્ચિત્તપ્રકરણમ્ ૫] ૫ વર્ષ.

પ્રભુ વીર જિનંદ ફરમાયા, પાલે બ્રહ્મ મન વચ કાયા;
 હોવે ઉત્તમ તસ ^૧આયારે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ૦ ॥ ૧ ॥
^૨સંસર્ગજ દોષ કહાવે, અનુભવમેં સબકે આવે;
^૩વજ્રાનિક ભી ઇમ ગાવેરે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ ૦ ॥ ૨ ॥
 ઇમ બૈકે ^૪આસંગ થાવે, આસંગે તન ફરસાવે;
 ફરસે તસ રસ લલચાવેરે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ૦ ॥ ૩ ॥
 સંભૂત મુનિ ચિત્ત દીનો, ફરસે તપ નિષ્ફલ ક્રીનો;
 ચક્રીપદ માંગકે લીનોરે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ૦ ॥ ૪ ॥
 બ્રાતા ચિત્રે સમઝાયો, ચારિત્ર ઉદય નહીં આયો;
 દુખ સાતમી નરકે પાયોરે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ૦ ॥ ૫ ॥
 આતમ લક્ષ્મી હિત ખાની, પૂજા પ્રભુ વીર વખાની;
 વલ્લભ હર્ષે મન માનીરે-બ્રહ્મચારી ધીર વીર-બૈ૦ ॥ ૬ ॥

(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

પૂજા પાંચમી.

દાહરા.

^૧ભગવતી વીર વખાનિયો, મૈથુન પાપ સરૂપ;
 જાની બ્રહ્મચારી રહેં, પાવેં આતમ રૂપ ॥ ૧ ॥
 નરનારી સંયોગમેં, ગર્ભજ નવ લખ જાન;
 જીવ સમૂર્ધિમ ઊપજે, સંખ્યા નહિ તસ માન ॥ ૨ ॥
 દો પણુ ઇન્દ્રિય જીવકી, હિંસા અપરંપાર;
 તંદુલ વૈચારિક સુની, બ્રહ્મચર્ય ભવિ ધાર ॥ ૩ ॥

૧ આત્મા. ૨ સોહજતસે. ૩ પદાર્થવિદ્યાકે જ્ઞાતા. ૪ આસક્તિ-રાગ.

૫ શતકે ૨ ઉદ્દેશા પ.

ધન ધન જિનવર દેવકો, ધન ગૌતમ ગણધાર;
દીનો રક્ષણુ અલ્લકો, જગજીવન હિતકાર ॥ ૪ ॥

પૂજન અલ્લચારી પ્રભુ, અલ્લચર્યકે હેત;
ગુણિ પૂજન ગુણ પૂજના, હોવે નિશ્ચય લેત. ॥ ૫ ॥

કહ્યાણુ—(નાયત સુર ઈંદ્ર-યહ ચાલ.)

પૂજત સુર ઈંદ્ર વિંદ^૧ મંગલ અલ્લચારી,
પૂજત સુર ઈંદ્ર વિંદ^૦ ॥ અં ૦ ॥

અલ્લચર્ય^૨ શુદ્ધ જેહ, પરમ પૂત^૩ તાસ દેહ;
દેવસેવ^૩ કરત નેહ, જય જય અલ્લચારી-પૂજત. ॥ ૧ ॥

અલ્લચર્ય^૪ સેત^૪ હેત, ખેત^૫ ન નાર નયન^૬ દેત;
કામ રાગ કર સંકેત, પરિહર નર નારી-પૂજત. ॥ ૨ ॥

લિખિત ચિત્રકાર નાર, નગન યા શૃંગાર સાર;
કરત ત્યાગ નજર ધાર, ઋષિ મુનિ અનગારી-પૂજત. ૩

નારી રૂપ રૂપી રાય, નારી વેદ આપ પાય;
ભાવ ભાખ ભવ ભમાય, ત્યાગ^૭ તુરીય વારી-પૂજત. ૪

આતમ લક્ષ્મી નાથ માથ^૮, નમત કરત સેવ હાથ;
વલ્લભ હર્ષ^૯ ધરત સાથ, પગ પર અલ્લચારી-પૂજત. ॥ ૫ ॥

દાહરા.

ચૌથી વાડ કહી પ્રભુ, નયન વિકાસી રૂપ;
રમણીકો દેખે નહીં, મુનિ ગુણ આતમ ભૂપ ॥ ૧ ॥

૧ વૃંદ-સમૂહ. ૨ પવિત્ર. ૩ “ દેવદાણુવગંધવ્યા, જકપરકખસકિત્રરા ।
અંભચારિં નમંસંતિ, દુક્કરં જં કરંતિ તે ॥ ૧૬ ॥ ” [હિતરાધ્યયન ૧૬]
“ દેવનરિંદનમંસિયપૂય ” [પ્રશ્નચાકરણ]. ૪ સ્વેત-ઉજ્જવલ-નિર્મલ.
૫ શરીર. ૬ નેત્ર. ૭ ચૌથી. ૮ મસ્તક.

નિરખત^૧ દિનકર^૨ સામને, નયન ઘટે જિમ તેજ;
 તિમ તરુણી^૩ દેખત ઘટે, શીલ ન લાગે જેજ^૪ ॥ ૨ ॥
 હસિત^૫ ભણિત^૬ ચેષ્ટિત^૭ ગતિ^૮, કીડિત^૯ ગીત^{૧૦} વિલાસ;^{૧૧}
 ઇક્ષિત^{૧૨} વાહિત^{૧૩} આકૃતિ,^{૧૪} યૌવન વર્ણ^{૧૫} વિકાસ. ૩
 અધર^{૧૬} પયોધર^{૧૭} દેહકે, અન્ય ગુહ્ય^{૧૮} અવકાશ^{૧૯};
 વસન^{૨૦} વિભૂષા રાગસે, દેખત શીલ વિનાશ. ॥ ૪ ॥
 ઇસ કારણ હિત કારણે, વાર વાર ઉપદેશ;
 નારીદર્શન ત્યાગના, ચૌથી વાડ જિનેશ ॥ ૫ ॥

(કેસરિયા થાંસું પ્રીત કરીરે—ચહ ચાલ.)

બ્રહ્મચારી જિનવર પૂજા કરેરે ભવિ ભાવસે—અંચલી
 ચૌથી વાડ કહે પ્રભુ રે, શ્રીજિન દીનદયાલ;
 મનહર દર્શન નારીકો રે, મન વચ કાયા ટાલરે. બ્ર. ૧
 દીપક નારી રૂપમેં રે, કામી પુરુષ પતંગ;
 ઝિપલાવે સુખ કારણે રે, જલ જાવે નિજ અંગરે. બ્ર. ૨
 મનગમતા રમતા હિયે રે, ઊર કુચ વદન સુરંગ;
 નહર અહર ભોગી ડસ્યો રે, દેખતાં વ્રત ભંગરે. બ્ર. ૩
 કામણુગારી કામિની રે, જીતા સકલ સંસાર;
 આંખ અણી નહીં કો રહ્યો રે, સુર નર સખ ગયે હારરે. બ્ર. ૪
 હાથ પાંચ છેદે હુએ રે, કાન નાક ભી જેહ;
 બુઢી સૌ વરસાં તણી રે, બ્રહ્મચારી તજે તેહરે. બ્ર. ૫

૧ દેખત. ૨ સૂર્ય. ૩ સ્ત્રી. ૪ દેર. ૫ હંસના. ૬ ખોલના. ૭ ચેષ્ટાકા
 કરના. ૮ ચલના. ૯ છૂતાદિ કીડાકા કરના. ૧૦ ગાના. ૧૧ કટાક્ષ.
 ૧૨ દેખના. ૧૩ વીણા આદિકા બજાવના. ૧૪ રૂપ. ૧૫ રંગ-ગૌર
 આદિ. ૧૬ હોઠ. ૧૭ સ્તન. ૧૮ ગુપ્ત. ૧૯ અવયવ. ૨૦ વસ્ત્ર.

રૂપે રંભા સારિખી રે, મીઠા ખોલી નાર;
 તો કિમ દેખે એહવી રે, ભર જોખન વ્રતધારરે.   પ્ર. ૬
 દેખત અખલા ઇંદ્રિકો રે, વસ હોવે મન પ્રેમ;
 રાજમતી દેખી કરી રે, તુરત ડિગ્યો રહનેમરે.   પ્ર. ૭
 આતમ લક્ષ્મી કારણે રે, ચેતે ચતુર સુજન;
 નારી ખારી પરિહરે રે, વહ્નભ હર્ષ અમાનરે   પ્ર. ૮
 (કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

પૂજા છઠી.

દોહરા.

વ્રત પટ પાલક સાધુજી, પટ કાયા રખવાલ;
 ભેદ અઠારાં ત્યાગ તે, અપ્રહ્લ દીન દયાલ   ॥ ૧ ॥
 ઔદારિક વૈક્રિય કહા, મન વચ કાય પ્રકાર;
 કૃત કારિત અનુમોદના, અપ્રહ્લ ભેદ અઠાર   ॥ ૨ ॥
 રાગી દુખિયા નિત્ય હૈ, નિત્ય સુખી નીરાગ;
 વીતરાગ સમ જાનિયે, પ્રહ્લચારી નીરાગ   ॥ ૩ ॥
 ઉત્તમ ગુણુ પ્રહ્લચર્યાકી, રક્ષા કારણુ ખાસ;
 થાનક મુનિ સેવે નહીં, કામોદીપક પાસ   ॥ ૪ ॥
 ઉપકારી અરિહંતકી, પૂજકા વિસ્તાર;
 રાયપસેણી સૂત્રમેં, શિવ સુખ ફલ દાતાર.   ॥ ૫ ॥

દુમરી-પંજખી ઠેકા, રાગિણી સરપરદા.

(ગોપાલ મેરી કરુણા કયોં નહીં આવે-નહ ચાલ.)

જિનંદા મોરા મુખસે યૂં ફરમાવે ॥ અં ૦ ॥
 મુનિ કુલ્યંતર^૧ વસના ત્યાગે રે, પંચમી વાડ કહાવે. ૧

૧ એકહી દીવાર-ભીંત-યા પડદે કે અંતરે.

કીડા કરતી કામિની^૨ રાગે રે, સ્વર સુનનેમેં આવે. ૨
 હાવ ભાવ હાંસી સ્ત્રી રોના રે, ચહલી સંભવ થાવે. ૩
 શીલ રત્નકો લાંછન લાગે રે, મનમેં મન્મથ^૨ ભાવે. ૪
 જિમ ભાજનમેં અગ્નિ પાસેરે, લાખ મોમ^૩ ઢલ જાવે. ૫
 ઇસ કારણુ સાધુ બ્રહ્મચારી રે, એસે સ્થાન ન ઠાવે. ૬
 આતમ લક્ષ્મી બ્રહ્મ પ્રભાવે રે, વક્ષભ હર્ષ^૪ મનાવે. ૭
 દાહરા.

દ્રવ્ય ક્ષેત્ર અરુ કાલસે, ભાવ ભેદ ઇમ ચાર;
 વ્રત પટ મન વચ કાયસે, આરાધે અનગાર ॥ ૧ ॥
 ધરમ સુકલ દો ધ્યાન કે, અધિકારી ઋષિરાજ;
 તપ કર કાયા સોસવે, કાટે કર્મ^૫ સમાજ ॥ ૨ ॥
 પરિપહ દો અરુ વીસકો, જીત સહે ઉપસર્ગ;
 સોલાં પણ વિન બ્રહ્મકે, પાવે નહિ અપવર્ગ^૬ ॥ ૩ ॥
 રક્ષણુ નિજગુણુ બ્રહ્મકા, સખ કિરિયાકા મૂલ;
 યોગી બ્રહ્મ પ્રતાપસે, પાવે ભવજલ કૂલ^૫ ॥ ૪ ॥
 પંચમ વાડ કહી પ્રભુ, બ્રહ્મચારી કે હેત;
 સંજોગી નર નારકે, નિકટ રહે ન નિકેત^૬ ॥ ૫ ॥

(ચિંતામણિ સ્વામી રે—યહ ચાલ.)

બ્રહ્મચર્ય ધારી રે, જગ ઉપકારી રે,
 ભાવે ભવિ સેવિયે હોજ;
 બ્રહ્મચારીકી સેવા શિવ સુખ દેત,
 સેવા કરકે સેવક શિવ સુખ લેત;

અહ્યર્થ ધારી રે, જગ ઉપકારી રે;
 ભાવે ભવિ સેવિયે હોજી. અંચલી.
 સંયોગી પાસે રહે, અહ્યારી નિસ દીસ,
 કુશળ ન ઉસકે અહ્યકો, દૂટે વિસવા વીસ;
 ડહરે નહીં મુનિજન ઐસે થાન.   અહ્યં ॥ ૧ ॥
 નિકટ હી ભીંતકે અંતરે, નારી રહે જહાં રાત,
 કેલિ કરે નિજ કંતસે, વિરહ મરોડે ગાત;
 વિરહાકુળ હો હીન દીન વદે વાન.   અહ્યં ॥ ૨ ॥
 કોયલ જિમ ટહુકા કરે, ગાવે મીઠે સાહ,
 મહમાતી રાતી અતિ, સુરત કરત ઉન્માહ;
 કામાવેશે હસ હસ કરત ગુમાન.   અહ્યં ॥ ૩ ॥
 મોરા નાચે ભૂતલે, ગગન સુની ગરજર,
 મન નાચે અહ્યારીકા, શબ્દ સુની શૃંગાર;
 ત્યાગે સાધુ રસ શૃંગાર પિછાન.   અહ્યં ॥ ૪ ॥
 પાંચમી વાડ આરાધિયે, અહ્યર્થ વ્રત ધાર,
 આતમ લક્ષ્મી પામિયે, વલ્લભ હર્ષ અપાર;
 સમજો ઐસે ભાખે શ્રી ભગવાન.   અહ્યં ॥ ૫ ॥
 (કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત્.)

પૂજા સાતમી.

દાહર:

અહ્યર્થ દો ભેદ હૈ, સર્વ દેશસે જસ;
 જિન ગણધર વર્ણન કરે, આતમ રૂપ વિકાસ. ॥ ૧ ॥

સર્વ બ્રહ્મ અનગારકો, દેશ ગૃહી અધિકાર;
 મુખ્ય ગૌણકે ભેદસે, લૌકિકમેં પરચાર. ॥ ૨ ॥
 પર પરિણતિકા ત્યાગના, નિશ્ચય બ્રહ્મ કહાય;
 નર નારીકે મિથુનકા, નય વ્યવહાર ગિનાય. ॥ ૩ ॥
 નિશ્ચય સિદ્ધિકે લિયે, આવશ્યક વ્યવહાર;
 વ્યવહારે નવ વાડ હૈ, નરનારી હિતકાર. ॥ ૪ ॥
 આત્મબલી નહિ કેદ હૈ, તસ નહિ વાડ વિચાર;
 સ્થૂલ ભદ્ર જંબૂ મુનિ, વિજય સેઠ અધિકાર. ॥ ૫ ॥

(માલકોસ. ત્રિતાલ.)

પ્રભુ વીતરાગ ઉપદેશ સાર,
 સુન સંઘ ચતુરવિધ હૃદય ધાર. પ્ર૦ અં૦
 દોષ અવિરતિપન જો કીને, કામવિષય બહુવિધ ચિત્ત હીને;
 બ્રહ્મચારી દે ઉસે વિસાર. પ્રભુ વીતરાગ૦ ॥ ૧ ॥
 'મણિધરજિમ'કંચુકકોઉતારી, ઇચ્છેનહીંફિરહૂસરીવારી;
 તિમ મુનિ મનસે ભોગ છાર. પ્રભુ વીતરાગ૦ ॥ ૨ ॥
 નાગ અગંધન કુલકા કહાવે, પીવે ન વમન કિયાજલજલવે;
 મુનિ ઐસે મન લેવે ધાર. પ્રભુ વીતરાગ૦ ॥ ૩ ॥
 પૂરવ કીડિત મન નવિ લાવે, જ્ઞાન ધ્યાન મન ભાવનાભાવે;
 ઉત્તમ બ્રહ્મચારી આચાર. પ્રભુ વીતરાગ૦ ॥ ૪ ॥
 આતમ લક્ષ્મી સંપદ પાવે, વદનભ મનમેં અતિ હર્ષાવે;
 છટ્ટી શુદ્ધ મન પાર વાર. પ્રભુ વીતરાગ૦ ॥ ૫ ॥

દોહરા.

અહા નામ હૈ જ્ઞાનકા, અહા નામ હૈ જીવ;
 સદાચાર અહા નામ હૈ, રક્ષા વીર્ય સદીવ. ॥ ૧ ॥
 જિમ લોકોત્તર શાસ્ત્રમેં, અહાચર્ય પરધાન;
 તિમ લૌકિકમેં જનિયે, સર્વ ગુણોંકી ખાન. ॥ ૨ ॥
 અહાચર્ય તપસે મિલે, મોક્ષ પરમપદ ધામ;
 ચતુરાશ્રમમેં મુખ્ય હૈ, અહાચર્યકો નામ. ॥ ૩ ॥
 તત્ત્વારથમેં અહાકો, ગુરુકુલવાસ વખાણુ;
 આશય સબકા એકહૈ, નિજ આતમ કલ્યાણુ. ॥ ૪ ॥
 આતમ નિજગુણ પૂજના, પૂજા શ્રી ભગવાન;
 તિણ કારણ પૂજા પ્રભુ, કીજે વિવિધ વિધાન. ॥ ૫ ॥
 વસંત.

(હોષ આનંદ બહાર રે—યહ ચાલ.)

અહાચારી ભગવાન રે—ભવિ સેવો હૃદયસે; અંચલી.
 ભર ચૌવન ^૧રામાધરેરે, ધનકાલી નહીં ^૨માન રે. ભવિ ૦ ૧
 શ્વસુર પક્ષ પિતૃગૃહેરે, મિલતા થા બહુ માન રે—ભવિ ૦ ૨
 હાવ ભાવ શૃંગારમેં રે, રહેતે થે ગુલતાન રે. ભવિ ૦ ૩
 ઇત્યાદિ સ્મૃતિ ગોચરેરે, હાનિ અહાનિધાન રે. ભવિ ૦ ૪
 જિનરક્ષિત જિનપાલકારે, જ્ઞાતા સૂત્ર વખાનરે. ભવિ ૦ ૫
 વિરાધક હોવે દુખી રે, જિનરક્ષિતકે સમાન રે. ભવિ ૦ ૬

ધસકારણુ દિલ ધારિયે રે, છટ્ટી વાડ પ્રમાન રે. ભવિં ૭
આતમ લક્ષ્મી પામિયે રે, વલ્લભ હર્ષ અમાન રે. ભવિં ૮

(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત.)

પૂજા આઠમી.

દાહરા.

બ્રહ્મચર્ય રક્ષા કરે, મર્યાદિત નરનાર;
ચાહે હો અનગાર હી, ચાહે હો સાગાર. ॥ ૧ ॥
મુખ્ય ધર્મ અનગારકા, પાલે પૂરણ વાર;
આદરસે ગૃહી પાલતે, શક્તિકે અનુસાર. ॥ ૨ ॥
બાલ વૃદ્ધ વિધવા લગન, મર્યાદાસે બહાર;
ઉત્તમ નર નારી નહીં, દેવે જગ સતકાર. ॥ ૩ ॥
લગ્ન સમય સિદ્ધાંતમેં, યૌવન વય પરમાણુ;
દેહાતમ અરુ બ્રહ્મકી, રક્ષા કારણુ જાણુ. ॥ ૪ ॥
સાતમી વાડ કહી પ્રભુ, બ્રહ્મચારીકે હેત;
ભોજન સરસ ન કીજિયે, જની કામ નિકેત. ॥ ૫ ॥

(દરબારી કાનડા.)

ઐર ન દેવાજી ઐર ન દેવા,
શ્રી જિનવરકી કરૌ ભવિ સેવા;
ઐર ન દેવાજી ઐર ન દેવા. અં ૦
સેવા પ્રભુકી શુભ મન કીજે,
જનમ જનમકા લાહા લીજે;

બ્રહ્મચારી પ્રભુ આપ કહાવે,
 રક્ષા બ્રહ્મચારીકી બતાવે. ॥ ઐર૦ ૧ ॥
 પુષ્ટિકાર આહાર ન ખાવે,
 વિગય અધિકમેં મન ન લગાવે;
 ગલત સ્નેહ બિંદુ મુનિ રાયા,
 ત્યાગે ભોજન મન વચ કાયા. ॥ ઐર૦ ૨ ॥
 રસના વસ જે સરસ આહારી,
 ચઉ ગતિ દુખ પાવે વો ભારી;
 દૂધ દહી પકવાનકો ચાવે,
^૧પાપ શ્રમણ જિન આગમ ગાવે. ॥ ઐર૦ ૩ ॥
^૨માદક આહારસે મનમથ જાગે,
 ઇસ કારણ બ્રહ્મચારી ત્યાગે;
 રસના જીપક ગૃહી અનગારી,
 નમન કરત જગમેં નરનારી. ॥ ઐર૦ ૪ ॥
 નીરસ ભોજનસે તનુ પોષે,
 ધર્મ સાધન માની સંતોષે;
 આતમ લક્ષ્મી પ્રભુ બ્રહ્મચારી,
 વલ્લભ હર્ષ નમે સય વારી. ॥ ઐર૦ ૫ ॥

૧ દુદ્ધદહી વિગદ્યો, આહારેષ્ઠ અભિખખણું । અરએ અ તવો-
 કમ્મે, પાવસમણિત્તિ વુચ્ચઇ ॥ ૧૬ ॥ (શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર અધ્યયન
 ૧૭) ૨ લૈક્ષ્મપ્રસક્તો હિ યતિર્વિષયેષ્વપિ સજ્જતિ । (મનુસ્મૃં
 અં ૬) તથા, યાત્રામાત્રમલોલુપઃ । યાવતા પ્રાણુયાત્રા વર્તતે તાવ-
 ન્માત્રં લૈક્ષ્મં ચરેત્ । અલોલુપો મિષ્ટાન્નવ્યંજનાદિવ્યવ્રસક્તઃ । [યાત્ર-
 વદકચસ્મૃતિ-મિતાક્ષરા-યતિધર્મપ્રકરણ]

દોહરા.

ત્યાગી નર પરનારકા, ત્યાગે પરનર નાર;
 સંતોષી નિજ નિજ પ્રતિ, બ્રહ્મચારી સાગાર. ॥ ૧ ॥
 પર્વ તિથિ વ્રત પાલતે, નરનારી મહા ભાગ ।
 ઉનકો ભી નવ વાડકા, હોતા હૈ અનુરાગ. ॥ ૨ ॥
 વ્રત રક્ષાકે કારણે, માદક સરસ આહાર;
 કરેં ન ભાવેં ભાવના, ધન સાધુ અનગાર. ॥ ૩ ॥
 આતમ બલ નિર્બલ કરે, ઉદય કરમકા જોર;
 જ્ઞાની જન નિર્લેપ હો, પાવેં શિવપુર ઠોર. ॥ ૪ ॥
 વાડ કહી જિન સાતમી, આતમ નિર્બલ કાજ;
 તિણુ ઉપકારી જગતકે, પૂજે ભવિ જિનરાજ. ॥ ૫ ॥
 સોહની.

(હુંદ દિરા જગ સારા-યહ ચાલ)

તીર્થંકર હિતકારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન ક્રીજે અર્ચના. ॥ તીર્થં ૦ અં ૦ ॥
 ત્યાગો રસના જિન ફરમાવે,
 રસના વસ જગ અતિ દુઃખ પાવે;
 જાવે નર ભવ હારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન ક્રીજે અર્ચના. ॥ તી ૦ ૧ ॥
 રસના સ્વાદે ધનકો લૂટાવે,
 ખાતિર નાક કે પાપી થાવે;
 હોવે ખાના ખુવારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન ક્રીજે અર્ચના. ॥ તી ૦ ૨ ॥

સરસ રસોઘ ચક્રી સ્વાદે,
 બ્રાહ્મણ દુખિયો હુઓ બકવાદે;
 પાયો વિટંબના ભારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન કીજે અર્ચના. ॥ તીં ૩ ॥

રસના લંપટ મંગુ આચારજ,
 શિથિલ હુઓ છોરી મુનિ કારજ;
 ગયો દુર્ગતિ ગુણ હારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન કીજે અર્ચના. ॥ તીં ૪ ॥

સેલક સૂરિ સુત રાજધાની,
 ચારિત્ર ચૂકી હુઓ મદપાની;
 રસવતી સરસ આહારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન કીજે અર્ચના. ॥ તીં ૫ ॥

આતમ લક્ષ્મી નિજ હિત જાની,
 રસના જીતો હે ભવિ પ્રાની;
 વક્ષભ હર્ષ અપારી, બ્રહ્મચારી,
 ભવિજન કીજે અર્ચના. ॥ તીં ૬ ॥

(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

પૂજા નવમી.

દ્વાહર.

મધ વિષય વિકથા સહી, નિદ્રા ઐર કપાય;
 ભવસાગરમેં ડારતે, પાંચ પ્રમાહ મિલાય. ॥ ૧ ॥
 શત્રુ ત્યાગ પ્રમાહકો, હો કરકે હુશિયાર;
 આતમ સત્તા પામિયે, હોવે જય જય કાર. ॥ ૨ ॥

જીત અપૂરવ જગતમેં, બ્રહ્મચર્ય^૧ પરભાવ;
 તિસ કારણુ હૈ આઠમી, વાડ કહી જિનરાવ. ॥ ૩ ॥
 સંયમ પર જો પ્રેમ હૈ, બ્રહ્મચારી અનગાર;
 અતિ માત્રા ભોજન તજે, હોવે ભવ દ્વિધિ પાર. ॥ ૪ ॥
 અતિ માત્રા આહારસે, આવે ઉંઘ અપાર;
 સંભવ શીલ વિરાધના, હોવે સ્વપ્ન મઝાર. ॥ ૫ ॥

(તુમ દીનકે નાથ દયાલ લાલ-ચહ ચાલ)

તુમ ચિદ્ધન રૂપ જિનંદ ચંદ તોરે બ્રહ્મકી જાઉં બલિહારી;
 દેવ જગતમેં જેતે દેખે, સબહી કામ ભિખારી. ॥ ૧ ॥
 કામ બલીકો હે પ્રભુ તુમને, દીનો જડસે ઉખારી. ॥ ૨ ॥
 કામકે જીતનકો ઉપકારી, મંત્ર દિયો અતિ ભારી. ॥ ૩ ॥
 કમ ખાના અરુ ગમકા ખાના, હોવે સુખી બ્રહ્મચારી. ॥ ૪ ॥
 આતમ લક્ષ્મી બ્રહ્મ પ્રભાવે, વદ્ધભ હર્ષ અપારી. ॥ ૫ ॥

દાહરા.

^૧સંજમકા નિરવાહ હો, ભોજનકા પરિમાન;
 અધિકા ખાના બ્રહ્મકો, કરતા હૈ નુકસાન. ॥ ૧ ॥
 ખાટા ખારા ચરચરા, મીઠા વિવિધ પ્રકાર;
 રસ લાલચ અધિકા ભખે, હોવે રોગ ^૨પ્રચાર. ॥ ૨ ॥

૧ યથા વિષયાનુદીરણેન દીર્ઘકાલં મંયમાધારદેહપ્રતિપાલનં ભવતિ તથા કુર્યાદિત્યુક્તં ભવતિ । ઉક્તં ચ-આહારાર્થં કર્મ કુર્યાદનિન્દ્યં, સ્યાદાહારઃ પ્રાણસન્ધારણાર્થમ્ । પ્રાણા ધાર્યાસ્તત્ત્વજિજ્ઞાસનાય, તત્ત્વં જ્ઞેયં યેન ભૂયો ન ભૂયાત્ । ૧ [આચા૦ વૃ૦] ૨ અનારોગ્યમનાયુષ્યમ-સ્વર્ગ્યં ચાતિભોજનમ્ । અપુણ્યં લોકવિદ્વિષ્ટં, તસ્માત્ તત્પરિવર્જયેત્ ॥ ૫૭ ॥ (મનુસ્મૃતિ-અ૦ ૨)

સેર માપકી હાંડીમેં, દેવે અધિકા ડાર;
 યા ફૂટે યા નાશ હો, દેખો સોચ વિચાર. ॥ ૩ ॥
 ઐસે અધિકા ખાનસે, હોવે રોગ વિકાર;
 યા હોવે અહચર્યાકા, નાશ કિસી પરકાર. ॥ ૪ ॥
 અહચારી હિત કારણે, યહ જિનવર ઉપદેશ;
 ભાવે ભવિ જિન પૂજિયે, જાવે સકલ કલેશ. ॥ ૫ ॥
 ધન્યાશ્રી.

(કચાંથી આ સંભળાય મધુર ધુની—યહ ચાલ)

પૂજન કરો જિનચંદ ભવિક જન, પૂજન કરો જિનચંદ;
 પૂરણ અહચારી પ્રભુ પૂજન, શિવસુખ સુરતરુ કંદ. ૧.
 ઉનોહરતા તપમેં કહાવે, તપ જપ કરમ નિકંદ. ૨.
 નરનારી અહચર્યા વ્રતધારી, ભોજન અધિક તજંદ. ૩.
 સહસ વરસ કીનો તપ ભારી, કંડરીક મુનિ મતિ મંદ. ૪.
 વિધવિધ જાતિ અધિક ભોજનસે, નાશ કિયો અહ ઈંદ. ૫.
 અપધ્યાની કામાતુર મરકે, સપ્તમ તલ ઉપજંદ. ૬.
 આતમ લક્ષ્મી અહ પ્રભાવે, વલ્લભ હર્ષ અમંદ. ૭.

(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

પૂજ દશમી.

દાહરા.

નવમી વાડ કહી પ્રભુ, સાધુ તજે શૃંગાર;
 અવનીતલ શોભે નહીં, શૃંગારી અનગાર. ૧.

સ્નાન વિલેપન વાસના, ઉત્તમ વસ્ત્ર અપાર;
 ઉદભટ વેશ ન ધારિયે, તેલ તંબોલ નિવાર. ૨.
 દાતન સ્નાન નિવારના, મૌન નિયમ તપ ધાર;
 કેશ લોચ આદિ ક્રિયા, બ્રહ્મચર્ય હિતકાર. ૩.
 ચમક દમક અતિ ઊજલા, વસ્ત્ર ધરે નહીં અંગ;
 બહુમોલા અતિ પાતલા, સંભવ હોત અનંગ. ૪.
 જિમ^૧ ધોયો ધરણી ધર્યો, હાર્યો રત્ન કુંભાર;
 શીલ રત્ન મુનિ હારતે, કરતે જો શૃંગાર. ૫.

શ્યામ કલ્યાણ.

કીજેભવિ પૂજન પ્રભુ બ્રહ્મચારી. અંચલી.

પૂરણ બ્રહ્મચારી સખ હોવે, તીર્થ^૨ કર પદધારી. કીજે ૦ ૧.

ઋષિ મુનિ તાપસ યતિ સંન્યાસી, હોવત સખ બ્રહ્મચારી. ૨.

વેશ પૃથક ગૃહીસે સાધારણ, બ્રહ્મચર્ય હિતકારી. ૩.

૧ કોઈ એક કુંભાર માટી ખોદ રહ્યા થા. દૈવયોગ ઉસકો મિટ્ટી-
 મેંસે એક રત્ન મિલ ગયા. ઉસકો પાનીસે સાફ કર ચમકીલા દમકીલા
 બના જમીનપર રખકર ઉસે દેખ દેખકર ખુશ હોતા થા. ઇતને મેં
 ચીલને આ ઝપટ મારી. ચીલ ઉસે માંસકા ટુકડા સમઝતી થી ઇસલિયે
 લેકર ચલતી હુઇ ઔર કુંભકાર રોતાહી રહ ગયા ! ઇસી તરહ કઇ
 જન્મોમેં મિટ્ટિ ખોદનેકે સમાન જન્મમરણ કરતે હુએ ઇસ જીવકો
 ઉત્તમ મનુષ્યજન્મરૂપ રત્નોંકી ખાનિમેંસે સર્વોત્તમ બ્રહ્મચર્યરૂપ રત્ન
 મિલા હૈ. યદિ બ્રહ્મચારી અપને આપકો ચમકીલે દમકીલે શૃંગારસે
 સજ રખેગા તો સંભવ હૈ સ્ત્રીરૂપ ચીલ ઇસકે બ્રહ્મચર્યરૂપ લાલકો
 ખોસ લેવેગી ! બસ ફિર ક્યા ? બ્રહ્મચર્યસે બ્રહ્મ હુઆ હુઆ દુર્ગતિકો
 અધિકારી હો જાયગા ! ઇસલિયે બ્રહ્મચારી કો શૃંગારી ન બનના ચાહિયે.

- દેહ વસન આભૂષણ શોભા, સંજોગી નરનારી. ૪.
 બ્રહ્મચારીકો યોગ્ય નહીં હૈ, ફિરના બન શૃંગારી. ૫.
 કામ દીપાવન ભૂષણ દૂષણ, અંગ વિભૂષણ ટારી. ૬.
 નાટક ચેટક રાસ સિનેમા, દેખે નહીં બ્રહ્મચારી. ૭.
 સૈર સપાટા રૌનક ડૌનક, ત્યાગે ધન્ય સદાચારી. ૮.
 આતમ લક્ષ્મી બ્રહ્મ અનુપમ, વક્ષભ હર્ષ અપારી. ક્રી० ૯.

દોહરા.

- પાંચ નિયંડા આગમે, જિનગણધર ફરમાન;
 અંતિમ દો નિર્વેદ હૈ, ત્રીન સવેદ પીછાન ૧.
 નિર્વેદી જબ હોત હૈ, આતમ ક્ષાયિક ભાવ;
 પૂરણ બ્રહ્મ સ્વરૂપ હી, પ્રગટે આતમ ભાવ. ૨.
 જબલગ વેદી જીવ હૈ, તબલગ શુભ વ્યવહાર;
 વાડ સહિત કિરિયા કરે, બ્રહ્મચારી અનગાર. ૩.
 યહ ઉપદેશ હી ખાસ હૈ, ષટ પંચમ ગુણુડાણુ;
 સાધુ શ્રાવક સર્વસે, દેશસે જિનવર વાણુ. ૪.
 જો આહે શુભ ભાવસે, નિજ આતમ કલ્યાન;
 ત્રીન સુધારે પ્રેમસે, ખાન પાન પહિરાન. ૫.

દેશ-ત્રિતાલ-સાવણી.

(કર પકર પ્રીતિયુત ખોલત નાર સયાની-યહ ચાલ.)

બ્રહ્મચારી તીરથ નાથ નમો ભવિ પ્રાની,
 આતમ હિતખાનિ માનો જિનેશ્વર વાની. અ०
 જો હોયે અરિહંત દેવ તીરથકે સ્વામી,
 પૂરણ બ્રહ્મચારી જનો નહીં કોઈ ખામી;

તોભી શ્રી નેમિનાથ બાલ બ્રહ્મચારી,
 જિનશાસનમેં અતિમાન પાવે જયકારી;
 વ્રતબ્રહ્મચર્ય પરભાવ વદે મહાજ્ઞાની. આતમ૦ ૧
 નરનારી શુભ આચાર સભી અધિકારી,
 કિંતુ વ્રત લેવે ધાર વહી બ્રહ્મચારી;
 આચાર વિચાર આહાર વિહાર યે ચારી,
 હૈં મર્યાદિત જસ ધન્ય જગત નરનારી;
 વોહી ઉત્તમકુલવંશ ઉત્તમ ખાનદાની. આ૦ ૨
 જિમ ઉદભટ વેશ ન સાધુ સાધવી ધારે,
 તિમ નરનારી સાગાર ભી કુલ અનુસારે;
 ધારે નહીં ઉદભટ વેશ બ્રહ્મ વ્રત પારે,
 નરનારી પરસ્પર દોષ સમાન નિવારે;
 સુંદર મર્યાદા ધારે પૂર્વજ માની. આતમ૦ ૩
 વિધવા પરિવર્તન વેશ જગતમેં જનો,
 રક્ષા બ્રહ્મચર્ય પતિવ્રત ધર્મકી માનો;
 સાદે કપડે પહને ભૂષણ નવિ ધારે,
 કુલ દોનોં અપને પિતૃશ્વસુર ઉજિયારે;
 ધારે દિલ અપને ગૂઢ રહસ્ય વખાની. આ૦ ૪
 સાધુ પેથડ ભાગ્યવાન ગૃહી બ્રહ્મચારી,
 છોટી વય વર્ષ બત્તીસ અવસ્થા ધારી;
 ખાતિર બ્રહ્મપાલન સાદા વેશ વિહારી,
 ત્યાગા તાંબૂલ સુકૃત સાગર ઉચ્ચારી;
 ઈન્દ્રિયગણ અતિબલવાન ન કરો નાદાની. આ૦ ૫

મહાભાગ પાલો અહ્યયર્ય પ્રગટે તુમ ^૧નૂરા,
 બલવીર્ય પરાક્રમ ^૨ફેર બનો અતિસૂરા;
 વર્તમાન અવસ્થા દેશકી હિલમેં વિચારો,
 બલ દેહકે કારણ અહ્યયર્ય અવધારો;
 તજો કાયરતા અવલંબન લો અહ્યજ્ઞાની. આ૦ ૬
 અવલંબન પૂજા પૂજ્ય પરમ અહ્યજ્ઞાની,
 પૂજક પાવે ફલ આપ હોવે તસ ^૩સાની;
 મન વચ કાયા શુદ્ધ ધાર અધ્યાતમ માની,
 આતમ લક્ષ્મી પ્રભુ આપ અનુપમ જ્ઞાની;
 વહ્નલ હર્ષે અહ્યયર્યગુણે મસ્તાની. આતમ૦ ૭

(કાવ્ય-મંત્ર પૂર્વવત)

કલશ.

(ભવિ નંદો જિનંદ જસ વરણીને-યહ ચાલ.)

ભવિ વંદો ગુણી અહ્યચારીને ॥ ભવિ૦ અં ૦ ॥
 પૂજન અહ્યચર્ય સુખકારી,
 કરે ભવિ નિજ હિત ધારીને ॥ ભવિ૦ ૧ ॥
 અપુનરાવૃત્તિ ફલ પાવે,
 ભાવે શીલકો પારીને ॥ ભવિ૦ ૨ ॥
 નૂતન શ્રીજિન ચૈત્ય બનાવે,
 કોટિ ^૪નિષ્ક દાન કારીને ॥ ભવિ૦ ૩ ॥

હોવે નહીં બ્રહ્મચર્ય બરાબર,
 'આગમ પાઠ ઉચ્ચારીને ॥ ભવિં ૪ ॥
 બ્રહ્મચર્યસે ચારિત્ર દીપે,
 વિના બ્રહ્મ સખ હારીને ॥ ભવિં ૫ ॥
 જિન ગણધર સુરગુરુ ગુણ ગાવે,
 આવે ન પાર અપારીને ॥ ભવિં ૬ ॥
 મૈ મતિહીન કથું ભક્તિવશ,
 નિજશક્તિ અનુસારીને ॥ ભવિં ૭ ॥
 રાજનગર શ્રાવક શ્રદ્ધાલુ,
 તારાચંદ્ર સુત ધારીને ॥ ભવિં ૮ ॥
 ભોગીલાલ ઓસવાલ ઝવેરી,
 'મંગલ' ઉપપદ્ધ ધારીને ॥ ભવિં ૯ ॥
 ધનકે કથનસે રચના કીની,
 પૂર્વાચાર્ય આધારીને ॥ ભવિં ૧૦ ॥
 સંવત 'નિધિ' યુગ 'વેદ' યુગલમેં,
 મોક્ષ વીર અવધારીને ॥ ભવિં ૧૧ ॥
 આતમ 'વસુ' કર વિક્રમ કહીયે,
 વીસ કમી દો હજારીને ॥ ભવિં ૧૨ ॥
 શ્રાવણસુદિ પંચમી પ્રભુનેમિ,
 જન્મ દિવસ બ્રહ્મચારીને ॥ ભવિં ૧૩ ॥

૧ જો દેઈ કણુયકોડિ અહવા કારેઈ કણુય જિણુભવણું । તરસ ન
 તત્તિયપુણું જતિય બંભવ્યએ ધરિએ ॥ ”

મંગલ રચના પૂરણ હોઈ,
 વિજય મુહૂર્ત્ત^૧ કવિ વારીને ॥ ભવિં ૧૪ ॥
 વિજયાનંદ સૂરિ મહારાયા,
 તપગચ્છ આનંદકારીને ॥ ભવિં ૧૫ ॥
 લક્ષ્મી વિજયજી હર્ષવિજયજી,
 વલ્લભ ગુરુ ખલિહારીને ॥ ભવિં ૧૬ ॥
 કીની રચના હુશિયાર પુરમેં,
 વાસુપૂજ્ય દિલ ધારીને ॥ ભવિં ૧૭ ॥
 ખાલક કીડા સજ્જન ગુણીજન,
 લીજે ભૂલ મુધારીને ॥ ભવિં ૧૮ ॥
 મિથ્યા દુષ્કૃત આતમ લક્ષ્મી,
 વલ્લભ હર્ષ અપારીને ॥ ભવિં ૧૯ ॥

ન્યાયાંભોનિધિ શ્રીમદ્વિજયાનંદસૂરીશ્વર
 પદ્મધર આચાર્ય શ્રીમદ્વિજયવલ્લભ-
 સૂરિવિરચિતા ચારિત્રપૂજા અપર
 નામ પ્રહ્લચર્યવ્રતપૂજા
 સમાપ્તા.

ગઝલ.

ઉઠો ધર્મવીરો ^૧સહર હોગઈ હૈ,
 કિ અબ રાત સારી ^૨અસર હોગઈ હૈ.
 તુમહેં કુંભકરણી છમાસી હૈ છાઈ,
 તબાહ કૌમ અપની મગર હોગઈ હૈ ॥ ૧ ॥
 પડી કૌમકી કૌમ બેહોશ ઉફે કયા ?
 કિસી બદનજરકી નજર હોગઈ હૈ ॥ ૨ ॥
 નિકાલો દિલોંસે અગર ^૩બુજદિલીકો,
 તો સમજો ^૪મુહિમ એક સર હોગઈ હૈ ॥ ૩ ॥
 છુપાયા હજાર અપની કમજોરિયોંકો,
 મગર અબ તો ઘર ઘર ખખર હોગઈ હૈ ॥ ૪ ॥
 સંભલકર ચલો રાહ ^૫હુબબેવતનકી,
 ચે લાઈન લી અબ ^૬પુરખતર હોગઈ હૈ ॥ ૫ ॥
 જગાનેસે મેરે અગર જૈની જાગેં,
 તો સમજો ગઝલ ^૭પુરઅસર હોગઈ હૈ ॥ ૬ ॥

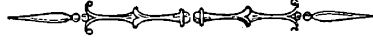

૧ પ્રભાત. ૨ વીતગઈ હૈ. ૩ કાયરતા. ૪ કકિનાઈ. ૫ દેશપ્રેમ.
 ૫ ભયપૂર્ણ. ૭ પ્રભાવોત્પાદક.

॥ अहम् ॥

न्यायांलोनिधि श्रीविजयानंदसूरिभ्यो नमः

अथ श्री पंचतीर्थ पूज.

हो।र।

वीरजिनंद नभी करी, सिमरी शारदमाय;
पंचतीर्थ पूज रचुं, दर्शन शुद्धि उपाय. १
तरना होवे जवका, तीरथ कहिये तेह;
पूजन करीये सुधकरी, मन वाणी अरु देह. २
तीरथ नहि जग ऐक है, भैं तो ऐक हि ऐक;
भक्ति शक्ति पूजन करुं, तीरथ पांच विवेक. ३
जंगम थावर भेदसे, तीरथ हो सुभकार;
जंगम तीरथ जनिअे, विचरे उग्र विहार. ४
जंगम तीरथ तारते, धर अंगणु पह धार;
नमन करे शुभभावसे, धन्य साधु अनगार. ५
थावर तीरथ थीर रहे, आवे नहि यत्न आप;
तिस कारण तीरथ भवी, जय जपावे पाप. ६
तीर्थ कर गणधर यति, हरसी भूमी जेह;
उत्तम उत्तम संगसे, कहिये तीरथ ऐह. ७

અષ્ટાપદ સિધગિરિ નમૂ, આખૂ અરુ ઉજ્જિત;
 તીર્થ સમેતશિખર નમૂ, હોય કર્મકો અંત. ૮
 પંચ તીર્થકે આદિકે, અક્ષર સાથ મિલાય;
 કરીયે જાપ સદા ભવી, નમઃ અસિઆઉસાય. ૯
 અદ્રાવય આઘગિરી, આખૂ તહ ઉજ્જિત;
 મોક્ષગિરી મિલ આદિવર્ણ, ભવિ હંકાર સુખંત ૧૦
 ઉત્કૃષ્ટી સખ દ્રવ્યસુ, આઠ જવન પરિમાન;
 ભવિજન ભાવે કીજિયે, પૂજા શ્રીભગવાન ૧૧.

પ્રથમા શ્રી અષ્ટાપદતીર્થપૂજા (૧)

દોહરા

અષ્ટાપદ કૈલાસ હૈ, જાસ ધવલગિરિ નામ;
 ઋષભદેવ જાસ મંડનો, પૂરણ સુખકો ધામ. ૧

(સારંગ-કેહરવા-હમે દમ દેકે સોતનંધર જાના)

મેરે મન તીર્થ અષ્ટાપદ માના,
 અષ્ટાપદ માના અષ્ટાપદ માના-મેરે મન તીર્થ-અંચલી
 સમવસરે પ્રભુ ઋષભ જિનંદા,
 પૂછા ભરત પ્રભુજીને વખાના. મેરે૦ ૧
 અવસરપિણીમેં મુઝ સમ હોસી,
 વીસ તીન જિન ઔર સયાના. મેરે૦ ૨
 ભરતે મણિમય બિંબ બનાયે,
 નિજ નિજ દેહ રૂ રૂપ સુહાના. મેરે૦ ૩

સુંદર મંદિર કાંતિ મનોહર,
દેખ સુનત ભવિજન મન માના. મેરે૦ ૪

આદિ જિનેશ્વર મોક્ષ સંધારે,
દેવ ક્રિયા ઓચ્છવ નિરવાના. મેરે૦ ૫

આતમ લક્ષ્મી તીર્થ અનુપમ,
વક્ષભ હર્ષ પ્રભુગુણ ગાના. મેરે૦ ૬

દોહરા

સંભવ જિનવર આદિ લે, ચાર આઠ દશ દોય;
દક્ષિણદિશિ આદિ ક્રમે, ચઉપાસે જિન જોય. ૧

(ઝીંઝોટી-દાહરા-જાઓ જાઓ સૈયાં મોસે ન જાલો)

પૂજે પૂજે પ્રભુ તીર્થપતિ જગ તારક ભાવ ધરી;
ઔર નહીં જગ કોઈ વિના પ્રભુ, વારક ભાવ અરિ. પૂ.

પૂજ પ્રભુકી કરી, સફલ વો હી ધરી;
નાણું મીસે પિણુ ટાણું મિસે નહીં, વાત કહી એ ખરી. પૂ. ૧

આતમ શક્તિ વરી, તિસ ભવ મુક્તિ ઠરી;
યાત્રા કરે જો અષ્ટાપદ તીરથ, ભૂચર આપ ચરી પૂ. ૨

પ્રભુ તારણ તરણ તરી, તુમ તીરથ ભાવ ધરી;
ચક્રી સગરસુત રક્ષા નિજતમ, કારણ તીર્થ કરી. પૂ. ૩

કેવલી મુખ ઉચરી, કરું આદર પાંચ પરી;
સૂત્ર વસુદેવ હિંડી આવશ્યક, પાઠકો અનુસરી. પૂ. ૪

આતમ લક્ષ્મી ભરી, ખોટ ન આવે જરી;
હર્ષ અનુપમ વલ્લભ તીરથ, તીર્થપતિ સિમરી પૂ. ૫

કાવ્યમ્.

ખ્યાતોઽષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતરૌલાલિધઃ,
શ્રીમાન્ રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધમહિમા શત્રુજયો મંડપઃ.
વૈભારઃ કનકાયલોઽર્ધુદ્ધગિરિઃ શ્રીચિત્રકૂટાદય-
સ્તત્ર શ્રીઋષભાદયો જિનવરાઃ કુર્વન્તુ વો મંગલમ્ . ૧

મન્ત્રઃ.

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાયજન્મ જરામૃત્યુ-
નિવારણાય શ્રીમતે અષ્ટાપદતીર્થમંડનાય શ્રીઋષભા-
દિયતુર્વિંશતિજિનેન્દ્રાય, જલાદિકં યજ્ઞમહે સ્વાહા. ૧

ગીત.

પંજળીઠેકા હુમરી, રાગિણી સરપરદા.

(ગોપાલ મેરી કરુણા કયોં નહીં આવે-ચાલ)

મહાવીરપ્રભુ મુખસે યૂં ફરમાવે-મહાવીર-અંચલી;
અષ્ટાપદ તીરથ કરે યાત્રા રે, તિસ ભવ મોક્ષે જાવે. મ. ૧
ગૌતમસ્વામી સુનકર આયે રે, યાત્રાસે સુખ પાવે. મ. ૨
પન્નરસો તાપસ પ્રતિખોધે રે, શિવપુર વો ભી જાવે. મ. ૩
દર્શન શુદ્ધિ કારણ ભવિયાં રે, તીરથ ભેટો ભાવે. મ. ૪
આતમ લક્ષ્મી નિજગુણ પ્રગટે રે, વલ્લભ હર્ષ મનાવે. મ. ૫

દ્વિતીયા શ્રીસિદ્ધાયલતીર્થપૂજા (૨)

દોહરા

વિમલાયલ વિમલા કરે, સિદ્ધાયલ ભવિ સિદ્ધ;
શત્રુજય અરિ જય કરે, પ્રગટે આતમ રિદ્ધ. ૧

ત્રિતાલ-લાવણી

(કર પકર પ્રીતયુત ઓલત નાર સયાની)

શત્રુજય તીરથ નાથ નમો ભવિપ્રાની,
નહીં તીરથ જગમેં ઐર કોઈ ઇસ સાની. ૧-અં૦
જસ મહિમાકા નહીં પાર જાઉં બલિહારી,
આદિજિન આચે પૂર્વ નવાણુ વારી;
હુએ સિદ્ધ પ્રથમ જિનરાજ પ્રથમ ગણધારી,
તિસ કારણ પુંડરિક નામ જપે નર નારી,
મહિમા સીમંધર દેવને જસ વખાની-નહીં. ૧
પાંડવ ષટ્ દેવકી પુત્ર ભરત બલવંતા,
શ્રીરામચંદ્ર નિર્વાન ધ્યાન ભગવંતા;
નારદ શુક સેલક પુત્ર થાવચ્યા સંતા,
હુઆ સિદ્ધ અનંતા જીવ કરી ભવ અંતા;
સિદ્ધાયલ સાચા નામ પ્રભુકી વાની-નહીં. ૨
સુંદર નવ તત્ત્વસ્વરૂપ દૂંક નવ જાનો,
ઉત્તમગુણ શ્રીબ્રહ્મચર્ય વાડ નવ માનો;
નવપદ મહિમા નહીં પાર ધ્યાન મન આનો,

આતમ લક્ષ્મી નિજરૂપ હર્ષકો ટાનો;
મુક્તિ વક્ષલ જિન દેવ તીર્થ ફરમાની-નહીં. ૩

દોહરા

શાશ્વત શિવસુખ સંપન્ને, તિણ શાશ્વત ગિરિનામ;
વંદન પૂજન ભાવસે, લીજે પદ અભિરામ. ૧

(કાફી-ત્રિતાલ-પ્રભુ મોરે અવગુન ચિત્ત ન ધરો)

ભવિજન અર્ચન તીર્થ કરો,
સમતા સુમતિ ધાર હિયે નિજ, ભવભવ પાપ હરો-ભ.અ.
તીરથયાત્રા મનમલ ધોવા, નિર્મલ નીર ઝરો;
પુરુષોત્તમગુણ સિમરન કરકે, પુણ્ય ભંડાર ભરો-ભ. ૧
તનસે નીચા મનસે ઉંચા, ઇસવિધ તીર્થ ચરો;
ઋષભજિનંદ જીહારી ધારી, મન ભવસિંધુ તરો. ભ. ૨
તીર્થંકર ગણધર મુનિ પુંગવ, ફરસે તીર્થ ખરો;
સુર સુરપતિ નર નરપતિ સમ્યગ્-દૃષ્ટિ માને ખરો. ભ. ૩
કંચનગિરિ કંચનસમ નિર્મલ, આતમરૂપ ધરો;
શત્રુજય શત્રુકો જીતી, ફિર ભવમેં ન ફરો. ભ. ૪
જિનપૂજન તીરથ સેવાસે, આતમ લક્ષ્મી વરો;
હર્ષ અનુપમ વક્ષલ પ્રભુકે, ચરનન નિત્ય પરો. ભ. ૫

કાવ્યમ્.

ખ્યાતોઽષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતશૈલાભિધઃ,
શ્રીમાન્ રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધમહિમા શત્રુજયો મંડપઃ.

વૈભારઃ કનકાયલોડ્યુઃશ્રીઃ શ્રીચિત્રકૂટાદ્ય-
સ્તત્ર શ્રીઋષભાદ્યોજિનવરાઃ કુર્વન્તુ વો મંગલમ્ . ૧

મન્ત્રઃ

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરા-
મૃત્યુનિવારણાય શ્રીસિદ્ધગિરિતીર્થમંડનાય શ્રીમતે
શ્રીઋષભદેવજિનેન્દ્રાય જ્ઞાનાદિકં યજ્ઞમહૃદે સ્વાહા. ૨

ગીત

(દરબારી કાનડા-તાલ દાદરા-હુમક ચલત રામચંદ્ર)

પૂજન કરત તીર્થરાજ, આનકે સુમતિયાં-પૂ. અં.
હિલ મિલકર મિલત ભાય, શુદ્ધ ધર્મ મન મનાય;
ગાવો ગાવો જિનંદરાય, ગુણગુણકી બતિયાં-પૂ. ૧
હુમક હુમક નાય નાય, એક ચિત્ત તાન રાય;
એક એહી પ્રભુસે જાય, ન કિરું ચઉગતિયાં-પૂ. ૨
સંઘસાથ ભરતરાય, છૈઃ રી પારી તીરથ આય;
ઔરભી યહી ઠાઠ બનાય, આવત સંઘ તતિયાં-પૂ. ૩
આતમ લક્ષ્મી કારણ ઇસ, તીર્થ પૂજે અહરનીસ;
હર્ષ પામી નામી સીસ, વલ્લભ પ્રભુ નતિયાં-પુ. ૪

તૃતીયા શ્રીઅર્ધુદાયલ તીર્થ પૂજ (૩)

દોહરા

અર્ધુદગિરિ તીરથ નમ્ર, આદિ જિનંદ દયાલ;
વિમલસાહ મંત્રી કિયો, મંદિર અતિ હિ રસાલ. ૧

(પહાડી-ઝાવણી-જો ઘરિ જાવે પ્રભુકે ધ્યાનમે)

જો દિન જાવે ભવિકા તીર્થમે ઉત્તમ વો માની,
સારમે સાર યહી સાગાર મેં અનગારમે આચારમે
પરમાર્થ પિછાની- જો દિન૦ અંચડી.

ગામ આખૂ દેલવારે, અનુપમ મંદીર ચારે;
કરન યાત્રા પુણ્યવારે, સમકિતદષ્ટિ હોવે જો,
સાગારમે અનગારમે આચારમે પરમાર્થ પિછાની-જો. ૧
વિમલ મંત્રી બનવાયા, મંદિર આદિ જિન રાયા;
નેમિ મંદિર સુખદયા, વસ્તુપાલ તેજપાલ હોયા;
સાગારમે આચારમે વિચારમે પરમાર્થ પિછાની-જો. ૨
આદિજિન દર્શન પામી, દર્શ કરો ચઉમુખ સ્વામી,
મિલે પદ આતમરામી, વક્ષભ હર્ષે લક્ષ્મી જ્ઞાનાગારમે
અનગારમે આચારમે પરમાર્થ પિછાની-જો. ૩

દોહરા

મનમોહન જિનધર ખરો, મન મોહન જિનદેવ;
મનમોહન પૂજા રચી, મનમોહન ફલ લેવ. ૧

(ગજલ-કબાલી-ચાહે બોલો યા ન બોલો)

પૂજન તો કર રહાહું, ચાહે તારો યા ન તારો. અં.
પ્રભુ તીર્થ સ્વામી તુમ હો, નિજ તીર્થ આદિ તુમ હો;
તુમ તીર્થ આ રહાહું, ચાહે તારો યા ન તારો. પૂ. ૧
પ્રભુ ધ્યેય નામ તુમરા, ધ્યાતા હૈ નામ હમરા;
તુમ ધ્યાન લા રહાહું, ચાહે તારો યા ન તારો-પૂ. ૨

મંત્રી વિમલકો કીનો, વિમલાત્મરૂપ પીનો
 મં ભી વો ચા રહાહૂં, ચાહે તારો ચા ન તારો. પૂ. ૩.
 સન્મુખ ચૈત્ય સોહે, પીતલ બિંબ મોહે;
 પગશિર નમા રહાહૂં, ચાહે તારો ચા ન તારો. પૂ. ૪.
 મંત્રીજી વસ્તુપાલા, લઘુ ભાઈ તેજપાલા;
 તસ નેમિ ગા રહાહૂં, ચાહે તારો ચા ન તારો. પૂ. ૫.
 મુખ ચાર સુખ વર્ષે, પ્રભુ આત્મ લક્ષ્મી હર્ષે;
 વલ્લભ તો પા રહાહૂં, ચાહે તારો ચા ન તારો. પૂ. ૬

કાવ્યમ્.

ખ્યાતોઽષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતરૌલાભિધઃ,
 શ્રીમાન્ રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધમહિમા શત્રુજયો મંડપઃ.
 વૈભારઃ કનકાયલોઽર્ધુદ્દગિરિઃ શ્રીચિત્રકૂટાદય—
 સ્તત્ર શ્રીઋષભાદયો જિનવરાઃ કુર્વન્તુ વો મંગલમ્. ૧

મન્ત્રઃ

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરા-
 મૃત્યુનિવારણાય શ્રીઅર્ધુદાયલતીર્થમંડનાય શ્રીમતે
 શ્રીઋષભાદિજિનેન્દ્રાય જલાદિકં યજ્ઞમહે સ્વાહા. ૪

ગીત.

(માલકોસ-ત્રિતાલ-મુખ મોર મોર)

જિન પૂજ પૂજ સુખ પાય જાત,
 મન શુદ્ધ સાફ કર અપનો ગાત-જિન૦ અંચલી.
 તીર્થકી મહિમા મેરે મન ભાઈ, દેખ દેખ મનુવા હુલસાઈ;
 કિયે જાત કરમનકો ધાત. જિન૦ ૧

મૂર્તિ પ્રભુકી રસીલી દશ ચારી, ચૌદ રાજગિપરઆધારી;
 ચલે જાત ભવિ દિનન રાત. જિન૦ ૨
 કુમારપાલ સુંદર જિનમંદર, મૂલનાયકશાંતિજિનઅંદર;
 ધન નર નાર જો કરત જાત. જિન૦ ૩
 પદવી અચલ અચલગઢ પાવે, આતમ લક્ષ્મીઅતિહર્ષાવે;
 વલ્લભ એ જિનમતકી ખાત. જિન૦ ૪

ચતુર્થી શ્રીઉજ્જયંતતીર્થપૂજ. (૪)

દોહરા.

ઉજ્જયંત ગિરનાર હૈ, રૈવતકાચલ નામ;
 નેમિનાથ ભગવાનકા, ધામ પરમપદ ધામ. ૧

(પીલૂ-બરવા-તાલ કેહરવા, નાથ નિજ નગર દેખાડો રે.)

નાથ ગિરનારકે પૂજે રે, સરણુ હૈ અનાથ-
 કરો તુમ સાથ, નાથ ગિરનારકે પૂજે રે. અંચલી.
 હીક્ષા કેવલ મોક્ષ એ તીનો, કલ્યાણુક જિન કહિયે રે;
 તીર્થ કર શ્રીનેમિનાથ, વર્તમાન સિમરિયે રે. સરણુ ૧
 આડ નમીશ્વર આદિ જિનવર, ગત ચોવીસી ભજિયે રે;
 ભવ્ય અનેક ગિરિસેવાસે, શિવપુર સજિયે રે. સરણુ ૨
 મૂર્તિ રતનમયી પ્રભુનેમિ, ઈંદ્ર પાસસે લઈયે રે;
 ચૈત્ય બનાવી વિધિસે ભરતે, સ્થાપન કરિયે રે. સરણુ ૩
 વલ્લભી ભંગે શક આદેશે, કાંતિ અંબિકા હરિયે રે;
 પંચમ આરા અંતે સુરપતિ, સ્વર્ગમેં ધરિયે રે. સરણુ ૪

કલ્યાણુક હી અનંતા ઇણુ ગિરિ, ત્રય ત્રય પાઠ ઉચરિયે રે;
આતમ લક્ષ્મી હર્ષચરણુ જિન, વલ્લભ પરિયે રે. સરણુંપ

દોહરા.

પાઠ કલ્પ ગિરનારકા, આગામી બાવીસ;
પદ્મનાભાદિ જિનવરા, હોંગે સિદ્ધ જગીસ. ૧
દીક્ષા કેવલ મોક્ષ એ, કલ્યાણુક તિગ સાર;
હોંગે રૈવતકાચલે, દો જિનકે સુખકાર. ૨

(સોરઠ-દોહરા.)

દીનકે દયાલ નેમિનાથ સરણુ ચાઉં-દી૦ અંચલી.
એક હી નામ જિનવરકા, દૂસરા ન ગાઉં;
નાથકે તીરથ પર તો, એક ચિત્ત ચાઉં. દી૦ ૧
પૂજિયે રંગ ગરવ હરી, ભાવસે જનાઉં;
સંપદા વંદન ફલ હો, આતમરૂપ પાઉં. દી૦ ૨
ધ્યાન હૈ સાર અરહનકા, ચિત્તમેં સમાઉં;
આતમ લક્ષ્મી વલ્લભ સીસ, હર્ષસે નમાઉં. દી૦ ૩

કાવ્યમં.

ખ્યાતોઽષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતશૈલાભિઃ,
શ્રીમાન્ રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધમહિમા શત્રુંજયો મંડપઃ.
વૈભારઃ કનકાચલોઽર્બુદગિરિઃ શ્રીચિત્રકૂટાદ્ય-
સ્તત્ર શ્રીઋષભાદ્યો જિનવરાઃ કુર્વન્તુ વો મંગલમ્. ૧

(૪૪)

મન્ત્રઃ.

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરા-
મૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે શ્રીઉજ્જયંતતીર્થમંડનાય
શ્રીનેમિનાથજિનેન્દ્રાય જ્ઞાતિકં યજ્ઞમહે સ્વાહા. ૪.

ગીત.

(ખરવા-કહેરવા-ધન ધન વો જગમેં નરનાર.)

ધન ધન નેમિનાથ ભગવાન
ભવોદ્ધિપાર લગાનેવાલે-ધન૦ અંચલી૦
રૈવતકાયલ સિરહાર, તુમે ત્યાગી રાબુલ નાર;
ઝટ ત્યાગ દિયો સંસાર, પશુગણ જ્ઞાન બચાનેવાલે-ધ૦૧
પ્રભુ નેમિ બાલકુમાર, લિયો બચપનસે બ્રહ્મ ધાર;
દિયો આવાગમન નિવાર, તરણુ તારણુ પદ પાનેવાલે. ધ૦૨
દીક્ષા અરુ કેવલ જ્ઞાન, હુઓ સહસાવન મૈદાન
ઉજ્જયંતશિખર નિર્વાન, તીર્થ ગિરનાર વસાનેવાલે. ધ૦૩
તીરથયાત્રા ગુણબાન, આતમ લક્ષ્મીકો નિદાન;
પૂજે હૃષે ભગવાન, પ્રભુ વહ્નલ ગુણ ગાનેવાલે. ધ૦૪

પંચમી શ્રીસમ્મેતસિખરતીર્થ પૂજા (પ)

દ્વાહરા

પાર્શ્વનાથકે નામસે, એ ગિરિ જગ પરસિદ્ધ
તીર્થંકર અનંશન કરી, વીસ હુએ હૈં સિદ્ધ. ૧

(માદ-ઋષભજી થાને મનરી બાતાં-)

ચેતનજી પ્યારા પૂજનહારા સમેતશિખરગિરિરાજ. અં ૦
 વીસે ટૂંકે વીસ જિનેશ્વર સોહેજી મહારા રાજ રે;
 કાંઈ ચરણ સુહંકર ભવિજનકે મન મોહેજી. મહારા ૧
 તીનસો આઠકે સંગેજી મહારા રાજ રે કાંઈ;
 પદ્મપ્રભુજી શિવવધૂ વરિયા રંગેજી. મહારા ૨
 પાંચસો મુનિ પરિવરિયાજી મહારા રાજ રે કાંઈ,
 મહિ સુપારસ શિવસુખ ઇણગિરિ વરિયાજી. મહારા ૩
 એકસો આઠસુ ધર્મજી મહારા રાજ રે કાંઈ;
 નવસો સાથે શાંતિનાથ શિવ શર્મજી. મહારા ૪
 પારસ તેત્તીસ સાથજી મહારા રાજ રે કાંઈ;
 આતમ લક્ષ્મી હર્ષ વલ્લભ જગનાથજી. મહારા ૫

દોહરા

તીર્થંકર મોક્ષે ગયે, મોક્ષ ગિરિ તિણ નામ;
 કારણ કારજ નીપજે, આલંબન વિસરામ. ૧

(સોહની-સિદ્ધગિરિ તીર્થપર જાનાજી)

સમ્મેદ શિખર ગુણ ગાનાજી, ગાનાજી સુખ પાનાજી
 સમ્મેદ શિખર ગુણ ગાનાજી. અંચલી.

ચાલુ ચોવીસી વીસ સુહંકર

તીર્થંકર નિર્વાનાજી-

સમ્મેદ ૧

અજિત સંભવ અભિનંદન સુમતિ;

ચંદ્ર સુવિધિ નમિ માનાજી.

સમ્મેદ૦ ૨

કુંથુ અર શીતલ શ્રેયાંસા;

સુપ્રત સહસ પ્રમાનાજી.

સમ્મેદ૦ ૩

રસ^૬ મુનિ^૭ સહસકે સાથે મુક્તિ;

વિમલ અનંત જિન રાનાજી.

સમ્મેદ૦ ૪

આતમ લક્ષ્મી હર્ષ^૮ ધરીને;

વલ્લભ શિવપુર જાનાજી.

સમ્મેદ૦ ૫

કાવ્યમ્.

ખ્યાતોઽષ્ટાપદપર્વતો ગજપદઃ સમ્મેતશૈલાભિધઃ,

શ્રીમાન્ રૈવતકઃ પ્રસિદ્ધમહિમા શત્રુજયો મંડપઃ

વૈભારઃ કનકાયલોઽર્બુદગિરિઃ શ્રીચિત્રકૂટાદય-

સ્તત્ર શ્રીઋષભાદયો જિનવરાઃ કુર્વન્તુ વો મંગલમ્. ૧

મન્ત્રઃ.

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરા-

મૃત્યુનિવારણાય શ્રીમતે શ્રીસમ્મેતશિખરતીર્થમંડનાય

વિંશતિજિનેન્દ્રાય જલાદિકં યજ્ઞમહે સ્વાહા. ૫

ગીત.

(કથ્યાણુ-ચિદાનંદ વિહારોને કુમતિ જો મેરી)

પ્રભુપદ પૂજો ભવિજન હિતકારી. અંચલી

વામાનંદન વંદન પૂજન, ભવોદ્ધિ પાર ઉતારી. પ્ર૦ ૧

સામલાપારસ તીરથસ્વામી, સમેતશિખર બલિહારી. પ્ર૦૨
 વહન કમલપર વીરતા સોહે, શશિસમ કાંતિ નિહારી. પ્ર૦૩
 નિર્મલ હંસ સમા પ્રભુ રાજે, સેવક નિજસમ કારી. પ્ર૦૪
 આતમ લક્ષ્મી પ્રભુતા પ્રગટે, વક્ષભ હર્ષ અપારી. પ્ર૦ ૫

કલશ.

(રેખતા)

તીર્થ ગુણ ગાઓ આનંદે, તીર્થ ભવિષ્ય નિત્ય વંદે. અં.
 તીર્થ દોય ભેદસે જનો, શાશ્વતા અશાશ્વતા માનો;
 કહે નહીં પાર જસ આવે, નમો ભવિષ્ય શુદ્ધ ભાવે. ૧
 કેસરીયા ભોયણી ચંગા, શંખેશ્વરા પાસ તારંગા;
 પંચાસરા પાર્શ્વ ગંધારા, કાવી અંતરિક્ષ અંજરા. ૨
 ઝગાડયા પાનસર ઊના, રાણકપુર મક્ષીજી જૂના;
 નાડોલ નાડલાઈ વરકાણા, મૂછાલા વીરજી નાણા. ૩
 રાજગ્રહી કાશી શ્રીચંપા, પાવાપુરી વીર દુઃખ કંપા;
 માંડવગજપુર માણકસ્વામી, ચારુપ વૈભારગિરિ નામી. ૪
 સ્તંભન નવખંડા પદ્મવિયા, નવલખખા પાસ સામલિયા;
 ઇત્યાદિ તીર્થ નહીં પારા, ગાવો ગુણ શક્તિ અનુસારા. ૫
 તપાગચ્છ નામ દીપાયા, શ્રીવિજયાનંદ સૂરિરાયા;
 ન્યાયાંભોનિધિ વિરુદ્ધ પાયા, શ્રીઆત્મારામ જગ ગાયા. ૬
 વિજયલક્ષ્મી ગુરુદાદા, વિજય શ્રીહર્ષ ગુરુપાદા;
 લઘુ તસ શિષ્ય સુખદાયા, વક્ષભ પંચતીર્થ ગુણ ગાયા. ૭

૪યુગ ૪યુગ ૪વેદ રકર થાયા, સંવત મહાવીરજિનરાયા;
 આતમ ^{૨૨}બાવીસ છન્વીસા ^{૨૬},કમી વિક્રમ સય ^{૨૦૦૦}વીસા. ૮
 એકાદશી દિન ગુરુવારે, માસ માધ પક્ષ ઉજિયારે;
 મુંબઈ શ્રીસંઘ જયકારી, હુધ પ્રેરણા મંગલકારી. ૯
 મુનિ કાંતિવિજય રાયા, પ્રવર્તક પદકો દીપાયા;
 રહી ઇનકે ચરણ છાયા, તીર્થગુણ લેશ હરસાયા. ૧૦
 સુધારી ભૂલચુક લેના, સજ્જન મોહે જન કરદેના;
 મિચ્છામિદુક્કડં ભાષે, વલ્લભ ગોડી પાર્શ્વકી સાષે. ૧૧

આચાર્ય શ્રીવિજયવલ્લભસૂરિ વિરચિતા
 પંચતીર્થ પૂજા સમાપ્તા.

॥ अर्हम् ॥

न्यायांभोनिधि-श्रीविजयानन्दसूरिभ्यो नमः ।

अथ श्रीपंचपरमेष्ठिपूज.

हो।हर।

जिनवर वाणी भारती, सरसती डरी सुपसाय;
विधन निवारी क्रीञ्चये, रचना में सु सहाय. ॥ १ ॥

नमन डरी शुभ भावसे, परमेष्ठि लगवान;
परमेष्ठि पूज रच्युं, परमेष्ठिको निहान. ॥ २ ॥

तिष्ठे परम पदे सदा, तिष्ठ परमेष्ठी नाम;
परमेष्ठि पंचक नमो, पंचम गतिको धाम. ॥ ३ ॥

अरिहंत सिद्ध तथा गणि, यौथे पह उवजाय;
पंचम पह अन्नगारको, नभिये मन वच्य काय. ॥ ४ ॥

द्वादश गुण अरिहा प्रभु, अड गुण सिद्ध बनाय;
सूरि गुण षट्त्रिंश है, पण्णविस श्री उवजाय. ॥ ५ ॥

सत्तावीस गुण साधुके, अष्टोत्तर शत जन;
गुणियन के गुण गानसे, गुणीयन गुण सन्मान. ॥ ६ ॥

अरिहंत पहको अ ग्रही, अशरीरीको अकार;
आ दीजे आचार्यको, संधि से आकार. ॥ ७ ॥

ઉપાધ્યાય ઉ આદિકો, સંધિ સે ઓકાર;
મુનિપદકો મ મેલકે, નમિયે નિત્ય ઝંકાર. ॥ ૮ ॥

નમન કિયો ઇન પંચકો, ટારે સખ અધવૃંદ;
મંગલમેં મંગલ બેડો, વચણ મુનિ ગણિ ઈંદ. ॥ ૯ ॥

^૧સ્નપન ^૨વિલેપન ^૩પુષ્પસે, ^૪ધૂપ ^૫દીપ મનોહાર;
^૬ફલ ^૭અક્ષત ^૮નૈવેદ્યસે, પૂજા અષ્ટ પ્રકાર. ॥ ૧૦ ॥

અષ્ટોત્તર શત ગુણ પ્રતિ, સામગ્રી વિસ્તાર;
ભિન્ન ભિન્ન સંક્ષેપસે, નિજ શક્તિ અનુસાર. ॥ ૧૧ ॥

પ્રથમા શ્રીઅર્હતપરમેષ્ઠિપદપૂજા.

દોહરા

અષ્ટ કર્મ અરિભૂતકો, હનન કરે અરિહંત;
ભાવ અરિહંત ભાવસે, ભાવ અરિકો અંત. ॥ ૧ ॥

વંદન પૂજન યોગ્ય હૈ, યોગ્ય નમન સત્કાર;
સિદ્ધિ ગમન અરિહા નમુ, અરિહંત મંગલકાર. ॥ ૨ ॥

(રાગ સારંગ.)

મન મગન પરમેષ્ઠ ધ્યાનમેં,
ધ્યાનમેં ગુણગુણ ગાનમેં. મન. અંચલી.
ભવ તીજે વીસ થાનક તપ કરી,
જિન પદકે રે નિદાનમેં;

ચઉદ્ધ સુપન સૂચિત પ્રભુ જન્મે,
ઉંચે શુભ ખાનદાનમેં. મન૦ ॥ ૧ ॥

દાન દેધ સંવચ્છરી દીક્ષા,
કર્મ ખપી બ્રહ્મજ્ઞાનમેં;
તીર્થ ચલાવે બૈઠકે સુર કિયે,
સમવસરણુ મૈદાનમેં. મન૦ ॥ ૨ ॥

સમ્યગ્ દર્શન નિર્મલ કારણુ,
શુદ્ધાલંબન જનમેં;
જિન અરિહા મહા માહન શંભુ,
સાર્થવાહ ભવ વાનમેં. મન૦ ॥ ૩ ॥

નિરંજન નિર્દોષ શિવંકર,
અજરામર સુખ ખાનમેં;
મહાગોપ જિનવર જગનાયક,
પૂજન આનંદ થાનમેં. મન૦ ॥ ૪ ॥

ચૌતીસ અતિશય પૈંતીસ વાણી,
ગુણ અતિશય ભગવાનમેં;
આતમ લક્ષ્મી ચિદ્ધન સોહે;
વક્ષભ હર્ષ અમાનમેં. મન૦ ॥ ૫ ॥

દોહરા.

દ્વાદશ ગુણ ધારક પ્રભુ, સિમરું મન વચ કાય;
ગુણ ધારી ગુણિયન બનું, આતમ નિર્મલ થાય. ॥ ૧ ॥

(૫૨)

(રાગ-માઢ. તોરે ગમકા તરાના-ચાલ.)

નિર્મલ મન ધારી, પાપ નિવારી, પરમેષ્ઠી ભગવાન;
સિમરું સયવારી, વાર હજારી, જાઉં બલિહારી પરમેષ્ઠી
ભગવાન. અંચલી.

પાડિ હેર અડ દેવ કિયે જસ, મૂલ અતિશય ચાર;
દાદશ ગુણધારી પરમેષ્ઠી, અરિહંત જય જય કાર રે. સિ.૧
જ્ઞાનાતિશય પૂજાતિશય, વાચાતિશય સાર;
અપાય અપગમ ચૌથા માનું, જાનું પુણ્ય પ્રકાર રે. સિ.૨
તરુ અશોક સુમન સુર વૃષ્ટિ, દિવ્ય ધ્વનિ મનોહાર;
દુંદુભિ છત્ર સિંહાસન ચામર, ભામંડલ ચમકાર રે. સિ.૩
પરમેષ્ઠી પરમાત્મ અર્હન, જગજીવન હિતકાર;
આત્મ લક્ષ્મી નિજગુણ પ્રગટે, વક્ષભ હર્ષ અપાર રે. સિ.૪

કાવ્યમ્

સુખકરં શિવદં ભવતારકં, જનનમૃત્યુજરાવિનિવારકમ્ ।

અઘહરં સુરરાજગણૈર્નુતં, જિનવરં પરમેષ્ઠિપદં યજે ॥ ૧ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરામૃત્યુ-
નિવારણાય શ્રીમતેઽર્હત્પરમેષ્ઠિને જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ।

સૂચના—સ્નાત્રી લોક અભિષેક કરકે અષ્ટ દ્રવ્યસે વિધિ
પૂર્વક પૂજન કર અંગરચના કરે વહાંતક ઔર ભાઈ નીચેકા
ગીત પઢે. પ્રત્યેક પૂજામે ઇસીતરહ સમજ લેના.

(૫૩)

ગીત.
દોહરા.

પૂજક પૂજન સે બને, પૂજ્ય બરાબર ધાર;
પૂજા ફલ પૂજા કરે, પામે ભવોદ્ધિ પાર. ॥ ૧ ॥

(ચાલ. બલિહારી.)

બલિહારી બલિહારી બલિહારી, જગદીશ અંતર્યામી
અર્હન પદ સેવા સેવક તારણીજી—બલિં અંચલી.
દોષ રહિત સ્વામી, એક અનેક નામી;

મૂલ અનામી નિજગુણધારી. જગદીશં ॥ ૧ ॥

કોઈ સિદ્ધાંત ભાવે, કોઈ ભી નામ ગાવે;

યદિ ન દોષ લેશ ભારી, જગદીશં ॥ ૨ ॥

હરિ વિરંચિ વીર, બુદ્ધ શંકર ધીર;

રામ ઋષભ સુખકારી, જગદીશં ॥ ૩ ॥

ધ્યેયકો ધ્યાતા ધ્યાવે, ધ્યાન સે ધ્યેય થાવે;

ધ્યેય અજબ ગતિ ન્યારી. જગદીશં ॥ ૪ ॥

અર્હન પદ સેવા, આતમ લક્ષ્મી દેવા;

વક્ત્રભ લેવા હર્ષ અપારી. જગદીશં ॥ ૫ ॥

દ્વિતીયા શ્રીસિદ્ધપરમેષ્ઠિપદપૂજા.

દોહરા.

સકલ કર્મ મલ ક્ષય કરી, પાયા પદ નિર્વાન;

નિરાવરણ પરમાત્મા, શુદ્ધ સિદ્ધ ભગવાન. ॥ ૧ ॥

જન્મ નહીં મરણા નહીં, નહીં જરા નહીં રોગ;
કેવલ આતમ રમણતા, પુદ્ગલ રમણ વિયોગ. ॥ ૨ ॥

(ચાલ—કેસરીઆ થાસું.)

પરમેષ્ઠી સ્વામી સિદ્ધ ભજું રે શુભ ભાવસે. પરમેષ્ઠી. અં.
તીર્થં કર જિન કેવલી રે, પણ લઘુ અક્ષર માન;
શૈલેશી ફરસી કરી રે, ચિદ્ધન સુખકી ખાન રે. પર. ૧
આતમ રામ રમા પતિ રે, રૂપાતીત સ્વભાવ;
નિર્મલ જ્યોતિ ઝગમગે રે, પુદ્ગલ રૂપ અભાવ રે. પર. ૨
વિગુણા પિણુ નહીં અંતહૈરે, નિજગુણ કા સાક્ષાત;
નિરાખાધ એકાંતસે રે, આત્યંતિક સુખ સાત રે. પર. ૩
સિદ્ધ અનંતા સેવિયે રે, ચાર અનંતે સંગ;
અશરીરી અપુનર્ભવારે, હંસણનાણ અભંગ રે. પર. ૪
સાદિ અનંતા કાલસે રે, સિદ્ધિ સુખ પરધાન;
આતમ લક્ષ્મી પામીયે રે, વલ્લભ હર્ષ અમાન રે—પર. ૫
દોહરા.

નાશ કરી અડ કર્મકા, અડગુણ પ્રગટ કરંત;
સિદ્ધ નમું શુભ ભાવસે, પણ દશ ભેદ અનંત. ॥ ૧ ॥

(ચાલ—પનિહારીકી.)

જ્ઞાનાવરણ અભાવસે ભવિ જનોજી,
ક્ષાયક જ્ઞાન સોહંત માનોજી.
દર્શના વરણ વિયોગસે ભવિ જનોજી,
ક્ષાયક દર્શન સંત માનોજી.

॥ ૧ ॥

વેદની કર્મ કે ક્ષય હુએ ભવિ જનોજી,
 અવ્યાબાધ લહંત માનોજી,
 મોહની કર્મ કે અંત સે ભવિ જનોજી,
 ક્ષાયક સમકિત વંત માનોજી. ॥ ૨ ॥

આયુ કર્મ અભાવસે ભવિજનોજી,
 અક્ષય સ્થિતિ ભગવંત માનોજી;
 નામ કર્મ કે વિયોગસે ભવિ જનોજી,
 રૂપાતીત કહંત માનોજી. ॥ ૩ ॥

ગોત્ર કર્મ કે ક્ષય હુએ ભવિ જનોજી,
 અગુરુ લઘુ ગુણવંત માનોજી;
 અંતરાય કે અંતસે ભવિ જનોજી,
 ગુણ નિજ વીર્ય અનંત માનોજી. ॥ ૪ ॥

બંધ ઉદય ઉદીરણા ભવિ જનોજી,
 સત્તા નાશ કરંત માનોજી;
 આતમ લક્ષ્મી પામીયા ભવિ જનોજી,
 વક્ષભ હર્ષ ધરંત માનોજી. ॥ ૫ ॥

કાવ્યમ્

સુખકરં શિવદં ભવતારકં, જનનમૃત્યુજરાવિનિવારકમ્ ।
 અઘહરં સુરરાજગણૈર્નુતં, શિવવરં પરમેષ્ઠિપદં યજે ॥ ૧ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરામૃત્યુ-
 નિવારણાય શ્રીમતે સિદ્ધપરમેષ્ઠિને જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ।

(૫૬)

ગીત.
દોહરા.

પૂજક પૂજનસે બને, પૂજ્ય બરાબર ધાર;
પૂજા ફલ પૂજા કરે, પામે ભવોદ્ધિ પાર. ॥ ૧ ॥

(સોરઠ)

(આત્મ-જિનવર શરણુ વિના મંસાર ભ્રમણુ ટલસે નહીં રે)

સિદ્ધ પદ પરમેષ્ઠી જગ શરણુ ભવિ મલસે સહી રે;
જન્મ મરણુ દુઃખ દોહગરોગ સોગ ટલસે સહી રે. સિ. અં.
અજર અમર અજ ધ્યાન ધરી, અલખ નિરંજન જ્ઞાન કરી;
પૂજા સિદ્ધ પદ ભાવ અરિ, છલસે નહીં રે. સિં ॥ ૧ ॥
સુખકી ઉપમા જગમેં નહીં, જાણે નાણી સકે ન કહી;
અનુભવ સહજ સ્વભાવ ગહી, કલસે સહી રે. સિં ॥ ૨ ॥
પૂજનસિદ્ધ પદ સુખકરી, ભવ ભવકે સખ દુઃખ હરી;
માનવભવ દિન માસ ધરી, ફલસે સહી રે. સિં ॥ ૩ ॥
આતમ લક્ષ્મી સિદ્ધ ખરી, સત ચિત આનંદ રૂપ વરી;
વક્ત્રભ હર્ષ અનંત ભરી, રલસે સહી રે. સિં ॥ ૪ ॥

તૃતીયા શ્રીઆચાર્યપરમેષ્ઠિપદપૂજા.

દોહરા.

અસ્ત હુએ જનસૂર્યા કે, કેવલી ચંદ્ર સમાન;
પ્રગટ કરે જગ તત્ત્વકો, હીપક સૂરિ જન. ॥ ૧ ॥

ષટ્ ત્રિંશત ગુણુ શોભતે, ષટ્ ત્રિંશત ગુણુવાન;
મર્યાદા વિનયે કરી, પૂરણુ યુગ પરધાન. ॥ ૨ ॥

પાપ ભાર ભારી બને, પડતે ભવિ ભવ કૂપ;
કરુણા સિંધુ તારતે, નમો નમો મુનિ ભૂપ. ॥ ૩ ॥

(ચાલ—માન માયાના કરનારા રે.)

સુખકારી પૂજન સુખકારીરે, સૂરિરાય પૂજન સુખકારી,
કરે શુદ્ધ ભાવે નરનારીરે, સૂરિરાય પૂજન સુખકારી—અં.

યુગપ્રધાન સૂરીશ્વર સોહે, દેશાદિ ગુણુકે ધારી;
લોક અનુગ્રહ કારણ ભાસે, આચાર પાંચ પ્રકારીરે. સૂ. ૧

સારણ વાયણ ચોચણ કરતા, પડિચોચણ દાતારી;
ધર્મોપદેશક ગચ્છ નિયંતા, પ્રમાદ દૂર નિવારી રે. સૂ. ૨

ભૂપ સમા જિન શાસન દીપે, અનેક લજ્ઞિ ભંડારી;
તત્ત્વજ્ઞ તત્ત્વોપદેશક સૂરિ, જીવ પરમ ઉપકારી રે. સૂ. ૩

પાલે પલાવે ધર્મ અનુપમ, વિકથા કષાય વિડારી;
માત તાત સુત અંધવસે ભી, જીવ અધિક હિતકારી રે. સૂ. ૪

વંદન પૂજન ભાવ સૂરિપદ, અક્ષયપદ કરતારી;
આતમ લક્ષ્મી સંપત પામે, વદલભ હર્ષ અપારી રે. સૂ. ૫

દોહરા.

જ્ઞાન દરસ ચારિત્રકે, અડ અડ ભેદ ચોવીસ;
તપકે ખાર મિલાયકે, સૂરિગુણુ છો તીસ. ॥ ૧ ॥

પણ પણ વ્રત સમિતિ યુતા, ગુપ્તિ તિગ સોહંત;
 પાલે પાંચ આચારકો, ચાર કષાય વમંત. ॥ ૨ ॥
 પંચેન્દ્રિયકે સંવરી, નવ ગુપ્તિ બ્રહ્મ ધાર;
 સ્વ પર મત જ્ઞાતા ભુવિ, સૂરિ નમો નર નાર. ॥ ૩ ॥

(રાગ-સોરઠ.)

સૂરિપદ મન મોહનગારા, જસ અર્ચન ભવોદ્ધિ તારા.
 સૂરિપદ-અંચલી.
 પડિરવાદિક ચઉદ ગુણુ ધારી, ક્ષાંતિ પ્રમુખ દશ બારા;
 ભાવના ભાવિતનિજ આતમ એ, ગુણુષ્ટત્રિંશ આધારા.
 સૂરિપદ૦ ૧

સંવિગ્ન શાંત મૃદુ સંતોષી, કૃત યોગી ગંભીરા;
 મધ્યસ્થ સરલ ગીતારથ પંડિત, અનુવર્તિ શુચિ ધારા.
 સૂરિપદ૦ ૨

વ્યાખ્યાની વિજ્ઞાની તપસ્વી, ઉપદેશક મતિવારા;
 નૈમિત્તિક બલી વાદી જીપક, પર્ષદા આનંદકારા. સૂ૦ ૩
 ઉપકારી નય નિપુણ સુરૂપી, ધારણા શક્તિ ઉદારા;
 પ્રતિભા શાલી સ્થિર ચિત્ત વચને, આદેય પ્રિય કથનારા.
 સૂરિપદ૦ ૪

નિરુપદ્રવી અનુભવી ભાવજ્ઞા, ઉચિતકે જનન હારા;
 અંગીકૃત નિર્વાહે ધોરી, સ્વર ગંભીર સુધારા. સૂ૦ ૫
 ઇત્યાદિ ગુણુ ગણુ રત્નાકર, સૂરિજન મનોહારા;
 આતમ લક્ષ્મી નિજ ગુણુ પ્રગટે, વદલભ હર્ષ અપારા. સૂ૦ ૬

(૫૬)

કાવ્યમ્

સુખકરં શિવદં ભવતારકં, જનનમૃત્યુજરાવિનિવારકમ્ ।
અઘહરં સુરરાજગણૈર્નૃતં, ગણધરં પરમેષ્ઠિપદં યજે ॥ ૧ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરામૃત્યુ-
નિવારણાય શ્રીમતે સૂરિપરમેષ્ઠિને જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ॥૩॥

ગીત. દોહરા.

પૂજક પૂજનસે બને, પૂજ્ય બરાબર ધાર;
પૂજ ફલ પૂજ કરે, પામે ભવોદ્ધિ પાર. ॥ ૧ ॥

(રાગ-જય જયવંતી.)

સૂરિપદ પૂજે ભાવે, અજર અમર થાવે;
ફિર નહીં જગ આવે, મિટત મરન હૈ. સૂ૦ ॥ ૧ ॥

વૈસે નહીં માય તાયા, હિતકારી સુય ભાયા;
જૈસે સૂરિવર આયા, તારન તરન હૈ. સૂ૦ ॥ ૨ ॥

પૂજક કો પૂજ્ય માની, આતમ કો સૂરિ જાની;
જિન ગણધર વાની, જગમેં સરન હૈ. સૂ૦ ॥ ૩ ॥

આતમ આનંદ પાવે, જિન લક્ષ્મી ધર આવે;
વહ્નભ હર્ષ ગાવે, સરન ચરન હૈ. સૂ૦ ॥ ૪ ॥

ચતુર્થી શ્રીઉપાધ્યાયપરમેષ્ઠિપદપૂજન.

દોહરા.

પારગ બારા અંગકે, સૂત્ર અર્થ તહ દોય;
પાહણુ સમ પિણુ શિષ્યકો, શ્રુતધારી કરે જોય. ॥ ૧ ॥
વિના બોધ કિયે જીવકો, હોવે ન તત્ત્વ પિછાન;
પઠે પઢાવે સૂત્રકો, ઉપાધ્યાય ભગવાન. ॥ ૨ ॥

(લાવણી-મરાઠી ચાલ-અપને પદકો તજકર.)

પરમેષ્ઠિ પદ પૂજન પ્રાણી, પરમેષ્ઠિ પદ ધારા રે;
ઉપાધ્યાય નમિયે ભવિ ભજીયે, આનંદ મંગલ કારારે. ૧
મોહ અહિ વિષ મૂર્છિત પ્રાની, ચેતન જ્ઞાન હાતારા રે;
ગારુડ સમ વિદ્યા મંતરસે, દૂર હરે અધિકારા રે. ૨
અજ્ઞાન વ્યાધિ વિધુરિત ચેતન, શ્રુત રસાયણુ સારા રે;
હાતા મહા વિદ્યાકે ધોરો, જગજીવન હિતકારા રે. ૩
અવિનીત શિષ્ય ચતુર્દશ દોષે, ભવ વન ભટકન હારારે;
પન્નર ગુણુ તસ દેકર વિનયી, કરકે કરે નિસ્તારા રે. ૪
સ્વપર સમય વિવેકી જ્ઞાની, શિક્ષા દોય પ્રકારા રે;
હાતા પાતા આતમ લક્ષ્મી, વલ્લભ હર્ષ અપારા રે. ૫
દોહરા.

ચૌથા પરમેષ્ઠિ નમું, ઉપાધ્યાય ભગવાન;
ગુણુ પણુવીસ ધારણુ કરે, ઉપમા સોલ પ્રમાન. ॥ ૧ ॥

પણુવીસ આવશ્યક કરે, પણુવીસ કિરિયા ત્યાગ;
ભાવે પણુવીસ ભાવના, શ્રી પાઠક મહા ભાગ. ॥ ૨ ॥

(ચાલ-મગ્ન દેતે હૈ કયા ચાર.)

ધન ધન ઉપાંધ્યાય મહારાજ,

ભવજલ પાર લગાને વાલે-ધન૦ અંચડી.

ગુણ પણુવીસકે ધરનાર, અંગ આચારાદિક બાર;

ઉપાંગ એકાદશ ધાર, કરી મુનિગણકો પઢાનેવાલે. ધ૦૧

ચરે ચરણ સત્તરિ સાર, કરે કરણ સત્તરી સાર;

ગુણ પણુવીસ એહ ઉદ્ધાર, જિનાગમ જ્ઞાન બતાનેવાલે. ધ૦

ગો હય ગય સિંહ સમાન, ટારે વાદિકા અભિમાન;

રવિ શશી ભંડારી જનન, શચીપતિ ઉપમા પાનેવાલે. ધ૦૩

જંબુ મેરુ નર દેવ, સીતા નૃપ વાસુદેવ;

રત્નોદ્ધિ ભાવે સેવ, કરે ભવિ તરણ તરાનેવાલે. ધ૦ ૪

વાચક એસે શ્રીકાર, આતમ લક્ષ્મી ગુણધાર;

વલ્લભ મન હર્ષ અપાર, ગુણી પાઠક ગુણ ગાનેવાલે. ધ૦૫

કાવ્યમ્

સુખકરં શિવદં ભવતારકં, જનનમૃત્યુજરાવિનિવારકમ્ ।

અઘહરં સુરરાજગણૈર્નુતં, શ્રુતધરં પરમેષ્ઠિપદં યજે ॥ ૧ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરામૃત્યુનિવાર-
ણાય શ્રીમતે પાઠકપરમેષ્ઠિને જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ॥૪॥

ગીત. દોહરા.

પૂજક પૂજનસે બને, પૂજ્ય બરાબર ધાર;
પૂજ ફલ પૂજ કરે, પામે ભવોદ્ધાધિ પાર. ॥ ૧ ॥

(કાનડા)

પૂજન પરમેષ્ઠિ પદ કીજે-પૂં અંચલી.

સુર નર મુનિ જસ ધ્યાન કરીને,
વાચક પાઠક પદકો નમી જે. પૂં ॥ ૧ ॥

બાવના ચંદન રસ સમ વચને,
પાપ તાપ ભવિ ઉપસમ કીજે. પૂં ॥ ૨ ॥

ગુણવન ભંજન મદગજ હમને.
અંકુશ સમ ગુણ જ્ઞાનકો દીજે, પૂં ॥ ૩ ॥

જ્ઞાન દાન દાતા ગુણ રાતા,
સૂરિપદ લાયક ગણ રીજે. પૂં ॥ ૪ ॥

આતમ લક્ષ્મી હર્ષ ધરીને,
વહ્નિભ વાચક પદ વરનીજે. પૂં ॥ ૫ ॥

પંચમી શ્રીસાધુપરમેષ્ઠિપદપૂજ.

દોહરા.

મુનિવર તપસી સંચમી, વાચંચમ અનગાર;
શ્રમણ તપોધન યતિ વ્રતિ, ઋષિ સાધુ સુખકાર. ૧
સાધુ સાધે મોક્ષકો, વશ કર મન વચ કાય;
રત્નત્રય આરાધકે, જન્મ મરણ મિટ જાય. ૨

(સોહની-ચાલ-દુંદ ફિરા જગ સારા.)

પરમેષ્ઠી સુખકારા સુખકારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. અં.
જ્ઞાન દરસ ચારિત્ર આરાધે, અસંયમ ટારી શિવ સાધે;
ચિદ્ધન રૂપ ઉદારા ઉદારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. ૫૦૧
ધ્યાન કરે અપધ્યાન નિવારે, દંડકો ત્યાગે ગુપ્તિકોપારે;
ગારવ શલ્ય વિડારા વિડારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. ૫૦૨
વિકથા નિવારી ટારે કસાયા, ઇન્દ્રિય જીતી વારે પમાયા;
કરે તપ બાર પ્રકારા પ્રકારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. ૫૦૩
સાધુ પડિમા સેવે બારે, સંયમ સત દશ પારે ધારે;
સીતંગ સહસ અડારા અડારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. ૫૦૪
દશવિધ લોચ કરી જગમોહે, આતમ લક્ષ્મી મુનિગુણ સોહે
વલ્લભ હર્ષ અપારા અપારા, મુનિપદ કીજે અર્ચના. ૫૦

દોહરા.

ધર્મ ચતુર્વિધ ઉપદિસે, સમતા ગુણ ભંડાર;
સપ્તવિંશ ગુણ શોભતે, વાર વાર બલિહાર. ॥ ૧ ॥
યતિ ધર્મ દશ સાધતે, હાસ્યાદિ ષટ્ સહિત;
આહાર ન લેવે દોષસે, સુડતાલીસ સહિત. ॥ ૨ ॥

(ચાલ-હોષ આનંદ બહાર રે.)

પરમેષ્ઠિ પદ સાર રે ભવિ સેવો મુનિકો-અંચલી.
ષટ કાયા રક્ષા કરે રે, ત્રિયે વ્રત ષટ ધાર રે. ભવિં ૧

ઇંદ્રિય પણ નિગ્રહ કરે રે, ટાલે વિષય વિકાર રે. ભવિં ૨
 નિર્લોભી મન શુદ્ધતા રે, ક્ષમા ગુણ આધાર રે. ભવિં ૩
 પડિલેહણ આદિ શુચિ રે, સંયમ યોગ પ્રચાર રે. ભવિં ૪
 મન વચ કાય અકુશલતા રે, રોધે નિત્ય અણુગાર રે. ભં ૫
 ક્ષુધાદિ પરિસહ સહે રે, ઉપસર્ગ કે સહનાર રે. ભવિં ૬
 આતમ લક્ષ્મી ગુણ વરે રે, વલ્લભ હર્ષ અપાર રે. ભવિં ૭

કાવ્યમ્

સુખકરં શિવદં ભવતારકં, જનનમૃત્યુજરાવિનિવારકમ્ ।

અઘહરં સુરરાજગણૈર્નુતં, મુનિવરં પરમેષ્ઠિપદં યજે ॥ ૧ ॥

ૐ હ્રીં શ્રીં પરમપુરુષાય પરમેશ્વરાય જન્મજરામૃત્યુ-
 નિવારણાય શ્રીમતે સાધુપરમેષ્ઠિને જલાદિકં યજામહે સ્વાહા ।

દોહરા.

પૂજક પૂજનસે બને, પૂજ્ય બરાબર ધાર;

પૂજા ફલ પૂજા કરે, પામે ભવોદ્ધિ પાર ॥ ૧ ॥

કવ્વાલી.

મુનિ પરમેષ્ઠિ પદ પૂજન, કરે ભવિજીવ શુભ ભાવે-અં.

સૂરિ વાચકકી સેવા, કરે નિત્ય જ્ઞાન ગુણ પાવે;

યદિ નિર્ગ્રંથ ગુણ વર્ણન, કરે ગુણ પાર નહીં આવે. મુ.૧

સમિતિ ગુપ્તિકો પાલે, ભવાટવી ફેરી બચબવે,

અહો સમતાકે સાગર હો, સુમતિસે પ્રીતિ મન લાવે. ૨

કમલ સમ લેપવિ ન સહને, પરિષદ વીર સમ થાવે;
 મનોહર તેજ તપ કાંતિ, વિમલ જીમ હંસ જગ ગાવે. ૩
 સમા જસ શત્રુ ઔર મીતા, થાવર ત્રસ જીવ શમ ભાવે;
 આતમ લક્ષ્મી વલ્લભ સાધે, મુનિ મનહર્ષ નહીં માવે. ૪

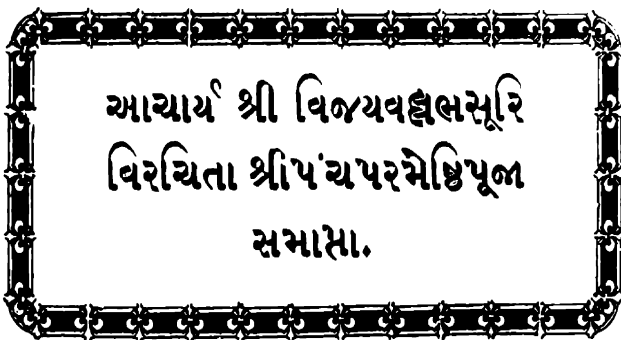

કલશ.

(રેખતા.)

પૂજે ભવિજીવ આનંદા, અહો પરમેષ્ઠી સુખકંદા;
 હરો ભ્રમ જલકા ફંદા, મિટે જરા મરણકા દંદા. ૧
 ગુણિ ગુણ અંત નહીં આવે, સુરાસુર નરપતિ ગાવે;
 યતિપતિ નાથ જિન જાણે, શકે નહીં કહી કથન ટાણે. ૨
 મહામતિ મંદ મૈં કૈસે, શકું કહી પિણુ જગત જૈસે;
 વદે શિશુ શક્તિ અનુસારી, કહે તિમ ભક્તિ આધારી. ૩
 તપોગણુ ગગન દીપાયા, શ્રી વિજયાનંદ સૂરિ રાયા;
 ન્યાયાંભોનિધિ વિરુદ્ધ ધારી, શ્રી આત્મારામ બલિહારી. ૪
 વિજયલક્ષ્મી ગુરુદાદા, વિજય શ્રી હર્ષ ગુરુ પાદા;
 વલ્લભ પરમેષ્ઠિ ગુણુ ગાયા, ગુણિ ગુણુ ગાન રસ પાયા. ૫
 વિજયકમલ સૂરિ રાયા, વિજય શ્રી વીર ઉવઝાયા;
 પ્રવર્તક શ્રી વિજયકાંતિ, પ્રવર્તે રાજ્ય અતિ શાંતિ. ૬

સંવત પ્રભુ વીર જગદીસા, કમી સઠ સય ^{૨૪૪૦} પણવીસા;
 આતમ ^{૧૮ ૧૬૭૦} અઠદસ વિક્રમ જાનો, સહસ દોય તોસ કમ માનો. ૭
 નગર મુંબઈ મહા બંદર, મનોહર શહર અતિ સુંદર;
 ક્રિયા લાલબાગ ચૌમાસા, પૂરણ રચના ફલી આસા. ૮
 મુધારી ભૂતચુક લેવે, સજ્જન મોહે માફ કર દેવે;
 આગમ વિપરીતકી બાબત, મિચ્છામિ દુક્કડં સાબત. ૯

શ્રી જૈન-આત્માનંદ-શતાબ્દિ

પ્રસિદ્ધ થયેલા પુસ્તકો

- ૧ શ્રીવીતરાગ-મહાદેવસ્તોત્ર મૂલ ૦-૪-૦
- ૨ પ્રાકૃતવ્યાકરણ અષ્ટમાધ્યાય સૂત્ર ૦-૪-૦
- ૩ વીતરાગ-મહાદેવસ્તોત્ર ભાષાંતર ૦-૪-૦
- ૪ શ્રીવિજયાનંદસૂરિ-
શ્રીઆત્મારામજી મહારાજનું જીવન ચરિત્ર ૦-૮-૦
(શ્રીચુત સુશીલની કસાએલી કલમથી લખાએલું)
- ૫ નવસ્મરણાદિસ્તોત્રસંદોહ ૦-૪-૦
- ૬ ચારિત્રપૂજાદિત્રયીસંગ્રહ ૦-૨-૦

છપાતાં પુસ્તકો—

- ૧ ત્રિષષ્ટિ શલાકા પુરૂષ ચરિત્ર મૂલ દશે પર્વ
- ૨ ધાતુપારાયણ
- ૩ વૈરાગ્યકલ્પલતા
- ૪ પ્રાકૃતવ્યાકરણ દુન્દિકાવૃત્તિ.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું—

શ્રી જૈન આત્માનંદ સભા.

ભાવનગર-(કાઠીયાવાડ)